FERESTRE DESCHISE

PIESĂ ÎN 3 ACTE (8 TABLOURI)

de PAUL EVERAC

Deşi s-a împlinit numai un an de la debutul său ca dramaturg, Paul Everac este astăzi autorul a patru piese de teatru, dintre care cel puţin trei îl recomandă ca pe un talent sigur, angajat în dezbaterea problemelor actualităţii. Diversitatea tematică a lucrărilor şi diversitatea mijloacelor de expresie folosite în transpunerea dramatică a materialului de viaţă, constituie o particularitate a modului său de creaţie. Încercînd să îmbrace în forme corespunzătoare mesajele sale, autorul străbate un drum complex. *Poarta* este o naraţiune analitică inspirată din viaţa satului nostru de astăzi ; *Ferestre deschise* — un reportaj dramatic în care se răsfrîng realităţile tumultuoase ale Hunedoarei ; *Explozie întîrziată* — poate cea mai închegată din lucrările sale — o dramă de idei cu accentuate trăsături simbolice, inspirată din viaţa intelectualilor ; *Descoperirea* — cea mai slabă — o încercare de a proiecta pe fundalul transformărilor social-istorice din preajma lui 23 August 1944, o dramă de familie al cărei conflict se dovedeşte însă neverosimil.

Căutările dramaturgului nu sînt, aşadar, lipsite de sinuozităţi. Dar ele se orientează către maturitate şi echilibru. Stau chezăşie principalele trăsături specifice ale scrisului său : autenticitatea multora dintre tipurile înfăţişate, observaţia psihologică, originalitatea situaţiilor, nervul dialogului, varietatea limbajului. Ceea ce mai are de completat pe drumul desăvîrşirii creaţiei sale, ţine de capacitatea de ordonare şi fixare a acestor calităţi într-o suită compoziţională armonioasă, în care conflictul dramatic să capete nu numai direcţie, dar şi finalitate, nu numai enunţare, dar şi adîncime. Astfel, schiţele multicolore de pînă acum îşi vor dobîndi şi legitimitatea organică a dramatismului pe care-l conţin.

În piesa pe care o publicăm autorul încearcă, deschizînd şase „ferestre" spre public, să pătrundă în intimitatea unei lumi prea puţin explorate de ochii dramaturgilor, lumea de muncă şi construcţie a Hunedoarei, sezisîndu-i contrastele şi reţinîndu-i problemele de viaţă, aşa cum se manifestă ele în limitele cadrului familial. Ni se dezvăluie o serie de aspecte menite a pune în lumină diversitatea de nuanţe care însoţeşte procesul de formare şi maturizare a conştiinţei socialiste. Firele tuturor destinelor personale se împletesc astfel cu destinele colectivului în bătălia producerii cocsului romînesc, dobîndind aici justificare morală şi rezolvare. Ferestrele deschise înlătură perdelele prejudecăţilor, spulberă miasmele individualismului şi lasă să pătrundă, proaspete, razele fierbinţi ale patosului constructor, socialist. Formula reportericească l-a servit pe autor în conturarea unor profiluri şi unei atmosfere însufleţite de ritmul avîntat al producţiei, deservindu-l însă în ceea ce priveşte răgazul adîncirii psihologice a conflictelor existente. Dacă ar fi plămădit mai atent reţeaua de implicaţii morale care însoţeşte acţiunea principală, dacă ar fi poposit ceva mai mult în intimitatea fiecăruia din cele şase apartamente şi dacă ar fi pătruns mai curajos în circuitul firesc al contrastelor, fără îndoială că piesa ar fi cîştigat unitate şi un spor de dramatism.

Considerăm publicarea *Ferestrelor deschise* ca un îndemn adresat dramaturgilor de a se opri cu mai mult interes asupra vieţii tumultuoase a oamenilor muncii şi de a căuta acolo sursa fertilă a propriei lor inspiraţii.

C. P.

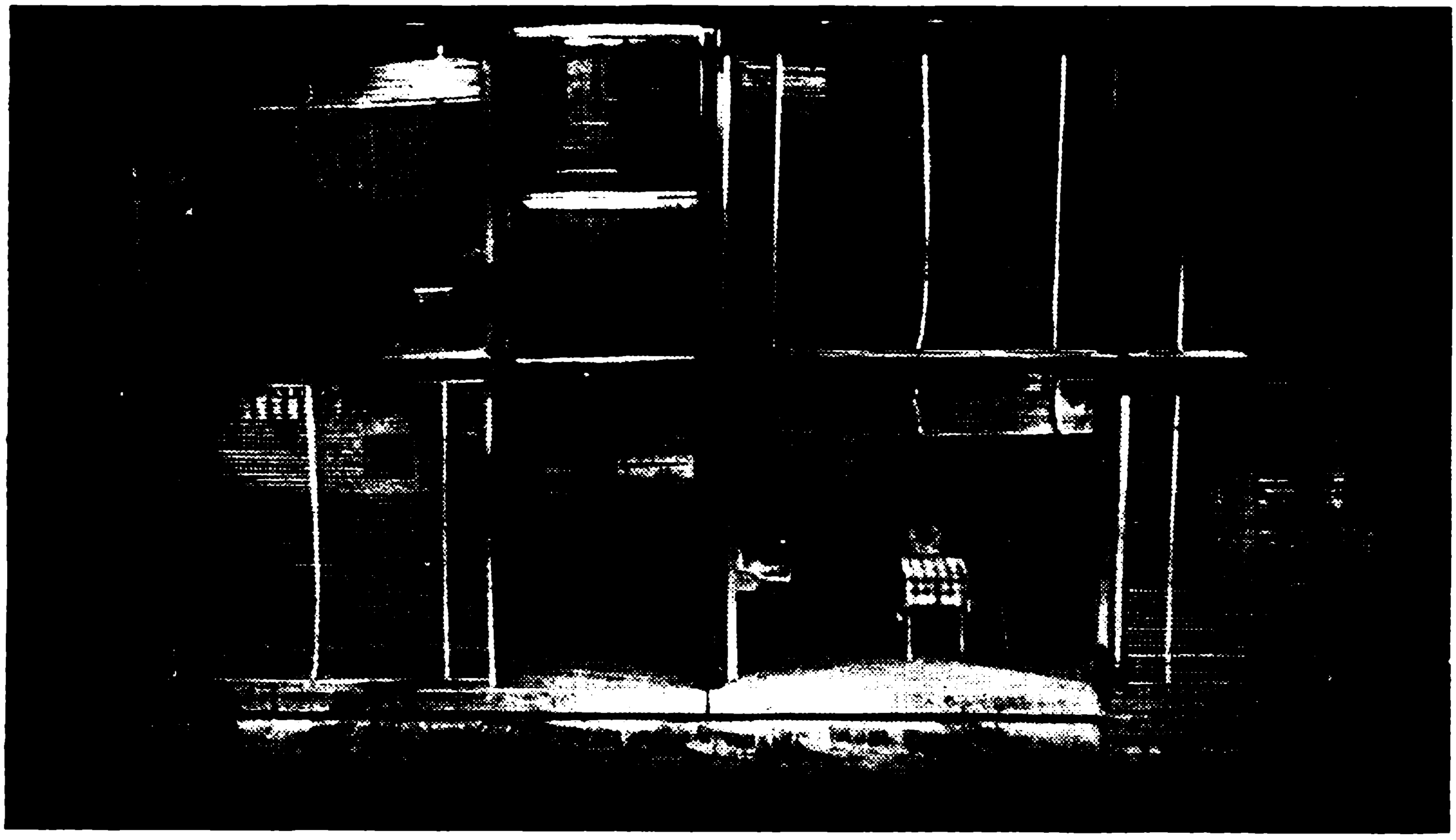

PERSONAJE

Directorul ;
Vladimir Calistrat, — *inginer şef la termocentrală ;*
Rina, — *soţia lui ;*
Urlea Petre, — *muncitor, membru în organizaţia de bază ;*
Vica, — *soţia lui ;*
Ionel, Gavrilaş — *copiii lui Urlea ;*
Dr. Alexandru Rădulescu-Firu, — *chimist ;*
Dinu Rădulescu, — *nepotul lui ;*
Virginia Sădeanu, — *funcţionară ;*
Claudiu Sădeanu, — *avocat, soţul ei ;*
Sudrigean Axente, — *maistru şamotor ;*
Rozica, — *fiica lui ;*
Frenţiu Teodor, — *apaductier ;*
Schoner Tereza, — *bunica lui ;*
Stelică Fotea, — *cofrajist ;*
Cotău Ioan, — *mecanic ;*
Marina ;
Ing. Turturică ;
Ing. Stoian ;
Ioachim Boca, Ţîrlea Traian, Mărcuş Pavel, Biro Gheorghe, Răchiţan Vasile — *muncitori cocsari ;*
Clientul ;
Mecanicul de la turbine ;
O martoră ;
O persoană din asistenţă la tribunal ;
Secretara.

ACTUL I

Fațada unui bloc muncitoresc Se vede parterul și un etaj; fiecare cu trei ferestre corespunzînd la tot attea apartamente. Sfîrșit de martie. Aproximativ, 7 seara. Toate ferestrele sînt luminate, cu jaluzelele închise.

Apare un tînăr. Fluieră de cîteva ori. Se deschid aproape simultan ferestrele do la parter. In mijloc se ivește o bătrînă, în dreapta o femeie tînără și îngrijită. In stinga o fată. In momentul cînd a apărut fata, bătrîna face femeii tinere de la fereastra din dreapta un semn de indignare — și închide fereastra. Femeia mai rămine o clipă (nostalgic? lasciv?) apoi închide și ea. Tînărul care înaintează spre fată e Stelică Fotea, un șmecher de 20 de ani, actualmente cofrajist.

STELICĂ *(de la geam)*: Ce faci, frumoaso, lai ?
ROZICA : Cum zici ?
STELICĂ : Nălbești ?
ROZICA : Nu te înțeleg.
STELICĂ *(încîntat)*: Așa-s eu, neînțeles, vezi ? Neînțeles și balaoacheș !
ROZICA *(venindu-i să rîdă)*: Eu nu știu ce vorbești acolo.
STELICĂ : Nu vii nițel la o vrajă ? Hai, că se lasă c-o lună deșteaptă. Nici acum n-ai priceput ? Ori nu vrei tu să pricepi la sufletul meu...?
ROZICA : Ești cam...
STELICĂ : Hai, ieși nițel, să mergem să ne spațiem, cum ziceți voi ! Te duc, te aduc în bună stare, fără reparații, să-mnebunesc. Hai tu !
ROZICA : Nu pot.
STELICĂ : Hai nițeluș, barem pînă colea. Vreau să-ți spun o chestie. Pe cinstea mea.
ROZICA : Spune-mi aici.
STELICĂ : Nu pot, că se mai gimbesc și alții la noi. *(Mai șoptit.)* Bătrînu-i acasă ?
ROZICA : Trebuie să vie.
STELICĂ : Las-că mai arde el niște ciocane pă centru. E valabil. Hai că te iau pă geam... Vrei ?
ROZICA *(rîzînd)*: Nu mă poți.
STELICĂ : Crezi tu ?! Păi cînd te-oi propti o dată-n cazmalele astea, să-nnebunesc, te duc pînă la cetate. Te pui în vîrf în chip de morișcă. *(Rozica rîde.)*
ROZICA : Lasă, nu mai fi așa ocoș. Știu eu ce formă de om ești.
STELICĂ : Păi spune dacă știi.
ROZICA : Știu că ești de-acolo unde se tund găinile ca să sugă puii. Unde-au ars pompierii. *(Se omoară de rîs.)*
STELICĂ : Aoleo, țucu-ți gura, că bine le mai rîzi ! Zii mă dibuiși, ai ? Asculți, Rozico...?
ROZICA : N-ascult.
STELICĂ : Să vii să-ți spui o chestie care te interesează. Și pe tine și pe mîndel. Hai că de opt zile mă tot uscă să ți-o spui. Să mor eu dacă nu te interesează.
ROZICA *(ascultînd)*: Aștia-s pașii lui tata !
STELICĂ : Șase. Eu trag pe dreapta și te aștept pînă-mbucați. Da' pe urmă vii, da ?
ROZICA : Nu știu.
STELICĂ : E șucăr dacă nu vii, să-nnebunesc. *(Rozica închide fereastra.)* *(Stelică dă să plece cînd Sudrigean trece spre casă. Nu-l mai poate evita)*: Noroc, meștere !
SUDRIGEAN : Să trăiești. Ce lucri pe-aici ?
STELICĂ : Eu, nimic. Ai o țigare ?
SUDRIGEAN : Ba. *(Se privesc.)* No, noapte bună !
STELICĂ *(dispărînd)*: Idem.

O treime din panoul care reprezintă etajul de jos se desprinde și alunecînd spre stînga descoperă camera lui Sudrigean, cu o masă simplă, scaune, un dulap, un pat, totul nu prea nou, dar mobilă de fabricație industrială peste care a trecut timpul. Pe un cuier de perete, un balonsaide modern, al Rozicăi și alte cîteva lucruri cochete femeiești.

SUDRIGEAN *(intrînd)*: Servus.
ROZICA : Bine ai venit.
SUDRIGEAN : Apoi nu știu dacă oi fi venit tocmai așa de bine, că-mi pare că văzui un gavalir cum se zgrîmboia la tine la fereastră.
ROZICA : N-are decît să se zgrîmboaie.
SUDRIGEAN : Dar tu încă nu-l lăsași să se zgrîmboaie degeaba. Văd că aerisișI bine camera. Îi aer bun, n-am ce zice. Hm !
ROZICA *(rîzînd)*: Așa trebuie.
SUDRIGEAN : Așa trebuie da, care cum vine să aibe la ce se uita : la domnișoara Rozica.
ROZICA *(tot zîmbind)*: Eu ce să fac dacă a venit și astăzi. Eu i-am spus să nu mai vină.
SUDRIGEAN *(mohorît)*: Da, cu gura îi spui du-te și cu ochii-i spui vină.

ROZICA *(zîmbind mai tare)*: Acum n-oi putea umbla tot cu ochii închiși pentru el.

SUDRIGEAN: Tu fată! Noi n-avem lipsă de-așa om. Ăsta nu-i om care să șadă. Ăsta-i bitang din acela care pînă te-ntorci să-ți aprinzi pipa — nu-i. Poți să mergi să-l cauți la Focșani, ori la Bicaz. Îi plină lumea de-ăștia. Și-apoi să fii bucuros dacă rămîi măcar cu pipa... că ți-o scoate din gură, prăpăditul, cu băgău cu tot.

ROZICA *(rîzînd)*: Ar pipa și el tată, ce!

SUDRIGEAN: Cumpere-și! Că are plată. Nu-ți mai fie ție așa milă de el, lasă-l nevoii. Tu ești fată de mărit, apoi nu se cade să te fluiere la fereastră, să audă toți. Fluieră, gîndești că-i pițiguș. Și tu, ca o proastă, te bagi de-a dreptul la el în leasă.

ROZICA *(cu o privire vicleană)*: Nu știu zău care se bagă.

SUDRIGEAN: Na-na! Numa' s-ajungă să te-apuce el un pic, c-apoi te ciupește el de pene — poate să le-adune bătrînul cu fărașul. Nu te ține tu atît de țanțoșă! *(Rozica rîde. Sudrigean se amărăște mai tare.)* Crezi că stă-n loc? Dacă n-a avut el douăzeci de meserii pînă acum să nu mai pun eu un deț în gură. *(Cu o ironie necăjită.)* Hai, place-mi mie echerghei de ăștia care-s unși cu toate unsorile, că bine mai sclipesc! Mîndri-s ei în ochi la fete! Ciocănar de-al nostru nu-ți trebuie, așa-i? Îți trebuie fluierar, bată-l doamne! *(E necăjit rău.)*

ROZICA *(murind de rîs)*: Îi bun, că tot n-are cine să ne cînte.

SUDRIGEAN: O fi și de cîntat cît o fi — și la urmă? *(Cu o undă de melancolie.)* Eu, ce-am știut, ți-am cîntat. Încă de cînd erai mică, atîta, ți-am cîntat. Apoi acuma am mai răgușit și eu, dracului, că s-a băgat fumul ăsta la mine-n plămîni. Mai șuier și eu cît pot. Să vezi cînd oi șuiera din coșul cel nou, că-mi pare că-l gătăm pînă pe ceea miercuri — atunci s-auzi cum șuieră bătrînul!

ROZICA *(rîzînd mai potolit)*: Destulă larmă-i și fără el.

SUDRIGEAN: Ce te rîzi ca o nebună? Acolo-s zilele noastre, tată. Acolo-i tată-tu odată om și se uită la voi ca la nimurici. Îs 80 metri și încă nu-i gata! Acolo nu-i loc pentru fîrțîngăi, măi fată. Fitiu-fitiu, fitiu-fitiu.! Acolo nu s-așază pițigușii.

ROZICA *(punîndu-i ultimul fel înainte)*: Plăcinta s-a mai răcit.

SUDRIGEAN: Hm! Bună-i și rece. *(Justificîndu-se ca de obicei.)* Mă întîlnii cu Săcălaz, și-apoi: Ce mai faci maistore, la aer curat? Pe mine mă băgași în cuptor, să mă frig — că știi că eu-l învățai să șamoteze —... acuma-i la oțelărie. Da, zice, un deț nu merge? *(Văzînd că Rozica e cu gîndul aiurea, o apucă de mînă cînd fata vrea să-i ia farfuria.)* Fainã o făcuși!

ROZICA *(își trage mîna dintr-a lui)*: Te duci la cugle?

SUDRIGEAN: Ba. Nu mă duc că-s ostenit. *(Fata vrea să iasă cu vesela.)* Rozica! Șezi tu aci puțin lîngă mine.

ROZICA *(contrariată dar și amuzată se așază)*: De ce?

SUDRIGEAN: Numai așa. *(Își încearcă vocea.)* Care s-o zic?

ROZICA: Da' ce te-a apucat, tată?

SUDRIGEAN: M-a apucat, și ce-i? Ascultă aici! *(Cîntă.)*

Toată lumea-mi zice lotru
Toaată lumea-mi zice lotru
C-am furat un lemn din codru
Ei, bat-o dumnezeu voce, că m-a lăsat cînd mi-i lumea mai dragă! *(Rozica privește impresionată pe tatăl ei.)*

Da eu zău că n-am furat...

ROZICA: Tată, nu-ți fie frică, tată! Nu-i nimic serios. Auzi?

SUDRIGEAN *(mai înverșunat)*:

Da eu zău că n-am furaat...
Numa o scîndură de brad...

ROZICA: Zău, tată, nu-i nimic. A venit și el puțin la geam, să glumească. Că n-are unde merge.

SUDRIGEAN *(cu ochii aburiți)*:

Să-i fac la mîndruța pat.

ROZICA: Ce, nu-i și el om? Auzi, tată? Nu mai cînta! Nu-i și el om?

SUDRIGEAN *(se întrerupe, o apucă dureros de mînă)*: Rozica! Ai de grijă! Tu ești fată mare, tu ești fată bună. Frumoasă. Mi te-a lăsat mă-ta, o zis ca să mă ocup de tine: eu, vezi și tu cît mă pot ocupa...

ROZICA: Du-te liniștit la cugle, tată.

SUDRIGEAN *(din suflet)*: Tu, să nu-mi faci ceva! Ăsta nu-i om pentru tine! Îi place găinarului la noi că are ce ciupi. După aceea pleacă și noi rămînem aici. Și-apoi tu vezi că eu nu mai am glas, ție îți trebuie unul să poată să strige la tine. Eu nici atîta nu mai pot striga — că eu te iubesc prea tare pe tine. Prea tare, bat-o dumnezeu viață! Iacă cine veni! Fotea! Ai de grijă!

ROZICA *(impresionată)*: Nu fii supărat, tată.

SUDRIGEAN : Ba-s supărat ! Nu de-aceea te-am făcut eu, să te iei cu Fotea. Ori gîndeşti că te ia. Şi dacă te ia te duce în fundul Moldovei şi acolo te lasă măgarul. D-apoi atîta îi trebuie ! Îi rup picioarele cînd îl prind. *(O priveşte.)* Tu ! Rozico ! *(Caută să ghicească starea exactă a raporturilor lor. Fata îl priveşte în tăcere. Nelămurit, Sudrigean geme tare, cu un început de mînie.)* Tuuu ! *(Rozica se ridică, ia vasele şi iese cu ele, prin fund. Sudrigean rămîne un moment gînditor, apoi reîncepe cu un glas scrîşnit)* :

„Toată lumea-mi zice lotru
Toată lumeaa"...

Ferestrele[1] se deplasează şi în timp ce acoperă camera lui Sudrigean lasă descoperită a doua cameră, la parter, în mijloc. Bucătria lui Frenţiu Teodor, care serveşte şi ca sufragerie. Pe pereţi, aşezate meticulos, tot felul de vase, recipiente pentru sare, piper, de alamă şi alte ustensile casnice. De asemenea tabliere şi desene cusute pe pînză cu inscripţii nemţeşti — totul foarte ordonat. Spaţiul e folosit la maximum şi pe o latură a camerei se află un pat vechi cu tăblii, cu pilotă înaltă, iar într-un colţ o dormeză joasă acoperită cu o pătură cazonă. In pat doarme Frenţiu Teodor, un tînăr blond de 17 ani. Bunica lui. Tereza Schoner tocmai merge să-l scoale. Uşa din fund dă spre camera propriu zisă, care e considerată „de oaspeţi", deci intangibilă.

TEREZA : Scoală, Todoruţ !
TEODOR *(deşteptîndu-se)* : Ce-i ?
TEREZA : Scoală. Îi vremea.
TEODOR *(frecîndu-se la ochi)* : Bun. *(Se aude de alături cîntecul „Toată lumea-mi zice lotru".)* Ce-i larma asta ?
TEREZA : Iar s-a-mbătat bătrînul Sudrigean. Şi mă mir, că nu-i zi de plată. Cînd aveţi ziua de plată ?
TEODOR : Joi.
TEREZA : Cît ai să iei ?
TEODOR : Ce ştiu eu ?
TEREZA : Cum e asta că nu ştii ? Iacă acuşa se gată plicul cu mîncarea.
TEODOR *(căscînd se aşază pe marginea patului)* : Iei din plicul cu îmbrăcămintea.
TEREZA : Nu pot să iau. Trebuie să laşi să-ţi coasă haina.
TEODOR : O să mi-o coasă... Mi-o face Pàlffi pe ceea lună.

TEREZA : Ba nu. Să ţi-o gate acuma. Nu ştii că avem de mers la nuntă la Birchiş ?
TEODOR : Atunci ia din plicul cu distracţiile.
TEREZA *(cu dispreţ)* : Acolo ce ai, 25 de lei ?
TEODOR : Nici nu-mi trebuie mai mult.
TEREZA : Îţi trebuie, că poate te cheamă cineva...
TEODOR : Cine să mă cheme ? Nu mă duc.
TEREZA : Dintr-una e mai bine că nu te duci.
TEODOR : Aşa mă mai cheamă ei. Dar niciodată nu plătesc eu. Eu le spun dinainte : mă, eu n-am cu ce vă plăti. Dacă vreţi să viu, viu. Dar numai dacă nu mă puneţi să plătesc, că n-am.
TEREZA *(mulţumită)* : Şi ei ce zic ?
TEODOR : Sînt care puţin le pasă. N-au avut nimic, nu-şi fac nici un plan, aşa că se pun la masă şi mîncă şi beu. Ba încă nici nu te lasă să treci pe lîngă ei : hai mă să bei şi tu un pahar de vin ! Mie-mi vine să rîd. Ei cred că vai doamne ce bucuros sînt de vinul lor. La cîte-i ?
TEREZA : Trei sferturi la opt fără cinci minute.
TEODOR *(se dă jos şi se duce să se spele)* : Şi cămaşa şi-o vinde cîte unul. Da nu i-o cumpără nimeni.
TEREZA *(încălzind oalele la sobă)* : Ei doamne !... Îi bun şi vinul, Todoruţ, dar mai înainte să le facem celelalte, care-s de lipsă. Şi iară nu-i bine să te vadă că umbli ameţit. Iacă dacă-ţi creşte oarecum plata, facem un plic şi scriem pe el beutură, şi-ţi cumpăr eu vin, să-l ai să bei în casă, nu mai ştie nimeni. În toată ziua îţi dau un pahar.
TEODOR *(morocănos)* : Ba lasă că nu-mi trebuie. Să strîngem numa cît avem de strîns. Mi-i frică să nu se scumpească materialele de casă, să mai stăm un an aici.
TEREZA *(privind mulţumită la ustensilele ei)* : Chiar aşa rău nu putem spune că stăm, că se supără dumnezeu. Da tot nu-i a noastră. Altfel e între străini şi altfel e la tine. *(Văzînd c-o ia înspre cealaltă cameră.)* Unde mergi ?
TEODOR : Mă duc să-mi iau o ştergură, să mă şterg.
TEREZA *(cu grabă)* : Lasă, nu intra, că-ţi aduc eu. Da' parcă ţi-am mai dat o ştergură şi sîmbătă.
TEODOR : Am murdărit-o.

---

[1] În reprezentaţia de la premieră, ferestrele au fost înlocuite cu jaluzele.

TEREZA : Mai sporoleşte-le şi tu, Todorutul bunichii, că săpunul costă bani. Nu te mai murdări şi tu aşa.

TEODOR *(cam revoltat)* : M-am murdărit la lucru, nu m-am murdărit la fotbal.

TEREZA *(blînd)* : Şi dacă te-ai murdărit la lucru ? Eu îţi spun numai dacă se poate, să te cruţi. Să nu te rupi de tot, că nu se meritä, bată-i sfintii, pentru niste sute. Plicul de spălătură pe luna asta l-am gătat, aşa să ştii.

TEODOR *(bodogănind)* : L-ai gătat, l-ai gătat... Ia din plicul de la nuntă şi nu mai mergem la nici o nuntă. Şi rămîn şi bani de haine.

TEREZA : Ba la nuntă trebuie să mergem, dragul meu, că-s neamurile noastre şi ne-au poftit. Nu se poate să nu mergem. Vine şi unchiul tău Laurenţiu şi ştii că unchiul are niste ţiglă rămasă de la grajd.

TEODOR *(işi trage bocancii în picioare)*: Ştiu... Oare cît crezi că ne mai trebuie pentru...? *(Nu pronunţă cuvîntul casă, îl consideră un secret al lor.)* Eu zic să facem la început numai două odăi şi cuhnia.

TEREZA : Mai trebuie, mai trebuie... Batăr de-ai lua vreo premie. Nu poţi să vorbesti acolo cu cineva să te pună la premii ?

TEODOR *(ciudos)* : Cu cine să vorbesc ? Apoi ca să iei un premiu trebuie să te trudeşti. Dumneata tot îmi spui să nu mă trudesc. Naiba să mai înţeleagă.

TEREZA *(mîngîindu-l uşor)* : Să nu te rupi trudind, dragule, că-i păcat. Lasă că ne strîngem noi şi plecăm de aicea cu voia Tatălui şi mergem şi ne aşezăm pe locul nostru. Că dacă nu ne bombarda puteam sta la Arad şi nu mai veneam aici să mîncăm pîine străină. *(Oftînd din adînc.)* Aşa tatătău muri, mamă-ta plecă cu nemţii, dumnezeu ne bătu...

TEODOR *(agasat)* : Iar începi ? La cîte-i ?

TEREZA : Peste cinci minute-i opt. No, apucă-te şi mănîncă. *(Cu un ton de reproş.)* Ia, uite ce apă mi-ai făcut pe padiment.

TEODOR : Mai las-o dracului de apă !

TEREZA *(speriată)* : Nu înjura, Iesus-Maria, cînd mănînci.

TEODOR *(arţăgos)* : Da' cînd vrei să înjur ? *(Mai potolit.)* Atîta-i bine la cocserie că poţi să sudui cît îţi place ; şi cocsul, şi fonta, şi ţevile şi tot. Le înjuri şi dai în ele, şi pînă la urmă iese. *(După o pauză.)* Mă gîndesc că dumneata ai fi în stare să-mi socoteşti şi loviturile de ciocan care le dau eu acolo.

TEREZA *(uşor vexată)* : Todorutul bunichii ! Eu vreau pentru tine, dragule, ca să te ridici şi tu, să fii om, na. Eu şi-aşa mor azi-mîine, de ce să n-ai averea ta şi locul tău, şi să te bucuri de ele, liniştit, sănătos...? Cum e asta că-ţi socotesc ? Pentru tine socotesc. Dacă aduni, ai, şi-ţi mai faci. Capeţi un loc printre oameni, te cunosc toţi.

TEODOR *(împingînd farfuria enervat de atîtea contradicţii)* : Da' n-ai spus tot dumneata să nu mă bag prea tare, ca să nu pună mîna pe mine ? Ai uitat ?

TEREZA *(supărată şi ea)* : Ba n-ai priceput şi nu pricepi. Fă tot ce trebuie, fă-ţi datoria, aşa-ţi zisei. Du-te oriunde se cere, să te vadă. Şi la şedinţe du-te. Cît trebuie, da mai mult nu. Să te vadă, să te premieze... Aşa ţi-am spus.

TEODOR *(după ce rămîne gînditor)* : O să sune mintenaş.

TEREZA *(mai moale)* : Pontoş, dragul meu. Asta să-ţi fie în sînge. Că şi eu toată viaţa mea, cît putui, mă purtai.

TEODOR *(luîndu-şi pufoaica, arată alături)* : A tăcut meşterul... Ce mai face Rozica, n-o mai aud rîzînd...?

TEREZA *(conducîndu-l la uşă, în timp ce-i potriveşte şuviţa de păr sub căciulă)* : Las-o pe Rozica. În primul rînd că e cu doi ani mai mare ca tine. Şi pe urmă nici n-au cine ştie ce în casă. Lasă-i sărăciei ! *(Teodor pleacă. O sirenă depărtată sună. Tereza se apleacă să şteargă apa de pe jos. Peretele se deplasează.)*

O cameră-studio din apartamentul lui Vladimir Calistrat, inginer-şef al termocentralei. Mobilă aproape nouă de calitate mai bună. Rina, soţia inginerului-şef, stă întinsă pe dormeză, îmbrăcată şi citeşte un roman. Îl pune de-o parte, se duce la fereastră şi priveşte afară în noapte. Se întoarce, se aşază pe fotoliu, frunzăreşte cîteva reviste, apoi se scoală nervoasă şi se duce la telefonul de la capătul dormezei. Face un număr.

RINA : Allo ! Da, eu. Bună seara. Vladimir nu e acolo ? A plecat ? De mult ? Nu ştii unde ? Pe reţea, da, da. Nu, n-a venit încă. Mulţumesc. *(După o ezitare, cu altă voce.)* Allo ! Mai e cineva pe acolo ? Inginerul Rădulescu a plecat ? S-a dus acasă... Bine... Bonsoar. *(Închide. Deschide*

din nou. Face două cifre dintr-un număr, apoi se răsgîndeşte şi depune receptorul. Chiar în minutul acela sună cineva din oraş. Rina are o mişcare de nerăbdare, apoi se compune şi ridică.) Da. Nu, nu-i acasă. De la dispecer ? Bine, am să-i spun. Da, am înţeles, e grav. *(Închide ; comentează.)* Totdeauna e grav. *(Ridică, face un număr, aşteaptă, probabil dincolo nu e nimeni.. Revine plictisită la fereastră, ia revistele, le aruncă. Merge la pick-up, îşi pune o placă. Telefonul sună.)* Da. Tovarăşul Renoiu ? Nu, n-a venit încă. Îl aştept dintr-un moment în altul. Da, bine altfel. Cu ale casei. Am să-i spun. Bună seara. Da, mulţumesc. *(Cum pune jos receptorul, îl ridică, îşi ia curaj şi face un număr. Aşteaptă.)* Dinu ? Bonsoar, ce făceai ? A, eşti ocupat ? Atunci te las. Mă chemi dumneata mai tîrziu ? Vreau să te întreb dacă ştii unde s-a dus Vladimir. Nu ? *(Zîmbind.)* A, nu, nu e în stare... De el sînt sigură. De mine ? *(Cochet.)* Nu ştiu. Depinde... *(Redevenind serioasă.)* Da, munceşte mult. Da văd că sînt şi alţii care iau viaţa altfel. Dacă fac aluzie la cineva ? Cum vrei s-o iei... În definitiv toţi se cheltuiesc într-un fel, nu ? A, nu, se aude pick-upul. Da. Singură. Ca de obicei. Da, e de dans. Singură, singură... Trebuie să vie şi el. Dacă dansează ? Mă faci să rîd. Electro-tehnicienii nu dansează. Nu e o sfidare. N-ai decît. Cîndva. *(Ironic.)* Cînd o să ai timp. Nu vorbi prostii. Nu vorbi prostii că închid. *(În prag a apărut Vladimir, în haină de piele, obosit. Rina închide brusc. Cu vocea atonă.)* Mă plictiseşte.

VLADIMIR : Bună. *(O sărută pe frunte, se dezbracă. Rina merge şi întrerupe muzica.)* Noutăţi ?

RINA *(cu o grimasă ironică)* : Noutăţi ?!

VLADIMIR *(auzind cum manipulează pick-upul)* : Dacă ridici aşa, o să strici placa.

RINA *(provocatoare)* : Ei şi ?

VLADIMIR *(nu-i dă atenţie, se duce să aprindă lumina mare)* : Au reparat caloriferul ?

RINA *(evaziv)* : Au reparat. Asta nu înseamnă însă că e mai multă căldură.

VLADIMIR : Cum aşa ? E normal să fie.

RINA : Poţi să trimiţi toată uzina să repare...

VLADIMIR *(întrerupînd-o)*: Renoiu n-a telefonat ?

RINA : Ba da.

VLADIMIR : Ce-a spus ?

RINA : Să-l chemi tu.

VLADIMIR : Bine. Vrei să dai drumul la baie ?

RINA *(bucuroasă)*: Rămîi acasă ? *(Vladimir nu răspunde, începe să se desbrace.)* Rămîi acasă ? Aş vrea şi eu să-ţi spun ceva.

VLADIMIR *(deznoadă cu atenţie un şiret)* : Lung ?

RINA : Mai scurt decît o zi de-a mea. Tu ai mîncat ?

VLADIMIR : Da. Spune.

RINA : Nu acum. După baie. Blocăm telefonul, aprindem veieza şi-ţi spun. Bei un coniac ?

VLADIMIR *(desbrăcat, distrat)* : Un coniac ? Nu beau.

RINA : O să-ţi facă bine dragul meu, eşti obosit.

VLADIMIR *(pune mîna pe telefon, formează numărul)* : Calistrat la telefon. Ce se aude ? Unde, la turbină ? *(Ridicînd vocea.)* Şi dispecerul de ce nu mă anunţă, ce face el acolo, doarme ? Cu cine a vorbit ? Bine, vin acum. *(Rinei care vine cu tava cu coniac, sever.)* De ce nu spui că m-a chemat uzina ? *(Bea coniacul, începe să se îmbrace.)* Să-mi spui întotdeauna cînd mă cheamă cineva, te rog !

RINA : Sigur, am ajuns un fel de dispecer adjunct. De ce nu mă treci în schemă să ocup un post telefonic, la domnul inginer-şef acasă ?

VLADIMIR : Rina, n-am timp. Notează-ţi şi discutăm cînd mă întorc.

RINA *(caustic)* : Dispecer adjunct şi băieşiţă ! Cred că m-ai văzut mai puţin astă-seară decît pe un stîlp de pe reţea. Ei, dacă aş produce curent ! Şi am să produc, să ştii, dar nu pentru tine.

VLADIMIR *(grăbit)* : Te înţeleg. E o perioadă mai grea ca de obicei. La unsprezece sînt înapoi.

RINA : Şi dacă eşti înapoi ce e ? Parcă n-o să te sune toată noaptea ? Cum voi deschide gura să-ţi spun ceva. în loc de virgulă o să sune telefonul. Totdeauna se iveşte ceva mai greu ca de obicei, mai greu ca mine, în orice caz.

VLADIMIR : Exagerezi. E o bătălie specială. O duc alţii. Eu îi ajut. Dă-mi o batistă. Dacă sună Renoiu spune-i că-l chem de la centrală. Tu pune-ţi muzică, distrează-te. Poftim, ţi-am

adus-o de la Deva. *(Îi dă o carte, o sărută din nou pe frunte, pleacă.)*

RINA *(se uită o clipă după el, cu un amestec de ciudă şi admiraţie. Se întoarce în cameră, închide apa la baie, bea restul de coniac din paharul lui Vladimir, aprinde din nou veieza, stinge lampa mare. Sună telefonul. Rina îl ridică şi spune cu un aer nesigur.)* Greşeală...

Peretele de sus din dreapta coboară şi acoperă camera lui Calistrat, lăsînd să se vadă interiorul chimistului Rădulescu, O cameră cam dezordonată cu multe cărţi, reviste, obiecte, roci mineralogice, etc. Birou vechi, nu prea pompos, sofa cu velinţă, două fotolii desperechiate dintre care unul şlinos de piele, un portret al lui Mecinikov, tabele sinoptice, un glob, extensor pentru gimnastică, o cască de rugbi şi altele. Bătrînul Alexandru Rădulescu-Firu (în veştă) joacă şah cu nepotul lui. Dinu Rădulescu (în cămaşă). Alexandru vorbeşte egal, aproape monoton, fără să intensifice niciodată.

ALEXANDRU *(ca să nu tacă)*: Ce ne preocupă acum? Ne preocupă posibilităţile calului, care nu sînt multiple. Din n posibilităţi am blocat n-1. Poftim *(mută)* am blocat n-2.

DINU: Da, dar ca totdeauna nu contezi pe existenţa nebunilor.

ALEXANDRU: Ba contez foarte mult de cînd te am aici. Numai că vezi că şi posibilităţile nebunilor sînt mai mult sau mai puţin limitate. Nebunii se mişcă oblic. Treaba asta nu mă încurcă, atîta vreme cît o ştiu.

DINU: Şi dacă ţi-ar ieşi din prevederi şi ar lua-o razna?

ALEXANDRU: S-ar strica jocul, domnul meu. De fapt toate lucrurile din care se poate extrage sau construi ceva, stau cuprinse în formule. Viaţa ori e chimie, ori nu e nimic. Mută. *(Sună telefonul.)*

DINU: Da. Marina? Bună, Marina. Ce să fac? Nu m-am culcat. Mă gîndeam la tine. Da. Şi tu te gîndeai la mine?

ALEXANDRU: Ca să vezi!

DINU: Da, stăteam aşa şi rezolvam nişte probleme tehnice. Exact. Foarte acute. Dacă o să iasă cocsul? Draga mea eu sînt electrotehnician. Da, din nenorocire, nu din vocaţie. Şi e şi ora 9, la ora asta ar fi mai interesant un film. Păcat că sînt aşa de prins.

ALEXANDRU: Eşti mat în trei mişcări, poţi să mergi.

DINU: Aş dori mult. Vii sîmbătă la bal? Perfect, pînă atunci poate mai scap şi eu. Nu caii, draga mea, pe ăia mi i-a mîncat unchiul. Eu? Ba tu eşti amuzantă. Şi drăguţă. Şi...

ALEXANDRU: Şi birefringentă.

DINU: Şi birefringentă.

ALEXANDRU: Ca spathul de Islanda.

DINU: Ca spathul de Islanda. O plantă. Din aceeaşi familie cu ciubotica cucului. Da-da. Pe sîmbătă. Pa! *(Revenind.)* Ai mutat?

ALEXANDRU: Dacă-mi dai voie, care sînt chestiile acelea tehnice pe care trebuie să le rezolvi?

DINU: N-am bani, asta e problema. Aici chimia nu mai poate nimica.

ALEXANDRU: În schimb, poate fizica. Dacă întinzi o pîrghie de gradul doi în buzunarul meu, dai de nişte hîrtiuţe care-mi sînt cu totul inutile. Le excavezi cu screperul tău personal...

DINU *(jenat)*: Nene Alexandre, zău... ce fel de sistem e ăsta? Mereu te buzunăresc.

ALEXANDRU: Aşa-i pîrghia, dragul meu inginer: tu cu forţa, eu cu rezistenţa.

DINU: Şi buzunarul cu punctul de sprijin... Mulţumesc.

ALEXANDRU: Şah! Nu vezi c-a fost o diversiune? Pe chestia asta pierzi tura!

DINU *(oprindu-se din joc)*: Nene Alexandre, dumitale ţi-ajung banii?

ALEXANDRU: Vasăzică sacrifici tura, da? Atunci o iau.

DINU: N-auzi ce te întreb?

ALEXANDRU: N-aud.

DINU: Cît ai dumneata pe lună?

ALEXANDRU: Cîte reacţii? Nu ştiu. Multe.

DINU: Nu. Cîţi bani?

ALEXANDRU: Ce legătură are?

DINU: Ca să ştiu cu cît eşti plătit.

ALEXANDRU: Crezi că mă poate plăti cineva, mă? Şi mai întîi, de ce să mă plătească?

DINU: Păi pentru ce faci dumneata acolo.

ALEXANDRU: Păi pentru ce fac eu acolo sînt plătit dinainte.

DINU: Lasă unchiule, prea le potriveşti bine ca să fie adevărul.

ALEXANDRU: Mă, depinde ce te interesează. Te interesează paraua, stai şi o pîndeşti. Te interesează chimia, îţi vezi de treabă. De-aia spuneam că nu mă poate plăti nimeni. Ce să-mi mai dea pe deasupra?

DINU: Da, doar ai şi dumneata nevoile dumitale...

ALEXANDRU: Ce nevoi macstre? Am mai multe trebuinţi, dar o singură Nevoie şi aia e tot. La mine e

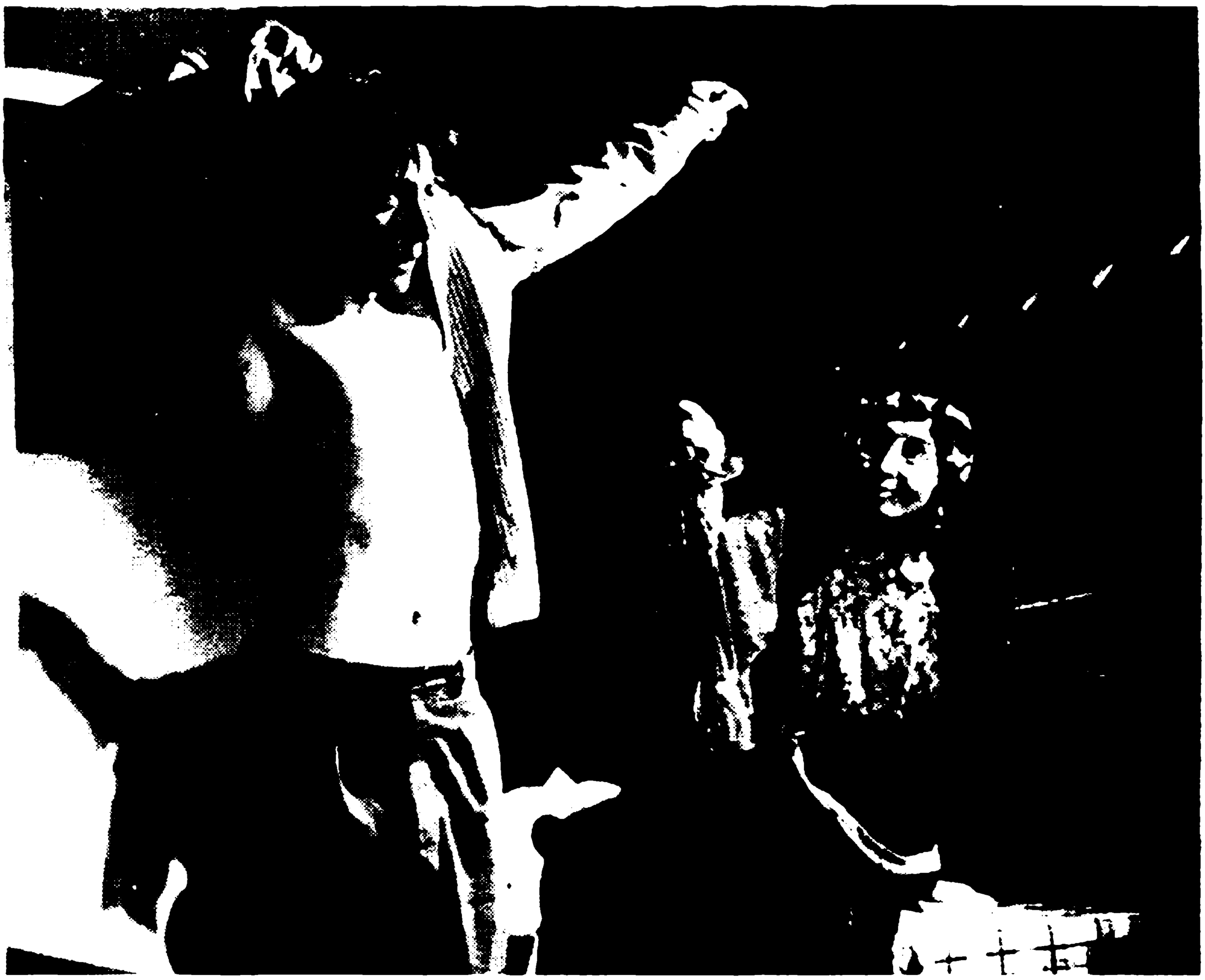

TEREZA : Mai trebuie, mai trebuie... Batăr de-ai lua vreo premie. Nu poți să vorbești acolo cu cineva să te pună la premii ?

clar. Mai rău e la tine că nu știi ce nevoie ai. Ba o cheamă Marina, ba o cheamă rugby, ba o cheamă București, ba poate s-o cheme și doamna inginer-șef.

DINU *(sculindu-se)* : Te rog foarte mult, unchiule, nu te atinge !

ALEXANDRU *(sarcastic)* : Eu ? !

DINU *(cam răutăcios)* : Dumitale, sigur că nu-ți mai arde de nimic acuma.

ALEXANDRU : Sînt mai multe feluri de a arde, mă.

DINU : Trebuințele dumitale astea sînt : o cafea... o revistă...

ALEXANDRU *(fără ironie)* : Și un nepot-inginer. Exact. N-am prea multe.

DINU : Mă întreb uneori dacă dumneata trăiești.

ALEXANDRU *(cu finețe)* : Curios, Dinule, că și eu mă întreb despre tine la fel.

DINU : Cînd mai ai timp, nene Alexandre, pentru asta ?

ALEXANDRU : În timp ce tu dormi, drăguțule.

DINU : Pe asta-ți cheltuiești dumneata nopțile ?

ALEXANDRU : Am de unde, dragul meu, și pe altceva tot nu cheltuiesc.

DINU : Se pare că eu sînt principala dumitale risipă alături de cafea.

ALEXANDRU : Viciile costă, Dinule, și tu ești unicul meu viciu.

DINU : Dacă reușesc să ajung la București, așa cum sper, ai să rămîi virtuos, nene Alexandre.

ALEXANDRU : În schimb tu ai să fii un viciu autonom.

DINU : Ce-ai să faci cu postul bugetar pe care îl ocup eu ?

ALEXANDRU : Presupunînd că aș observa vreo economie am să dublez cafelele.

DINU : De ce spuneai că ești plătit dinainte ?

ALEXANDRU : Pentru că pînă cînd s-a instalat Nevoia în mine s-au cheltuit ceva bani. Puteau să-l facă pe altul chimist, nu ? Şi eu să împing la vagonete. Ce faci, nu mai joci ?

DINU : Spune drept, pe cuvîntul dumitale : îţi ajunge ?

ALEXANDRU : Ăsta-i şahul tău !... Nu înţelegi, prostule, că în viaţa lui nenea Alexandru, întrebarea ta pur şi simplu nu încape ?

DINU : Asta-i rocada dumitale.

ALEXANDRU : O să mai trăieşti...

DINU : Şi eu zic la fel : o să mai trăieşti şi o să mai vezi multe ; şi o să-ţi mai schimbi impresiile că prea sînt fixe.

ALEXANDRU : Deocamdată îţi ofer remiza. Tu cum o vrei, mai dulce ?

DINU : O vreau şi dulce, o vreau şi amară, şi tare !... şi fierbinte...! *(Face un număr la telefon.)* Allo. S-a întors tovarăşul Calistrat ? Şi eşti singură ? Dormeai ? De ce nu poţi să dormi ? Ce fel de narcotice ? Da, cunosc, cunosc. Vrei să trimiţi ceva la Bucureşti ? Da, mă duc, săptămîna viitoare. Un pachet ? Nu ? O scrisoare ? Nu ? Altceva ? Mă faci teribil de curios. Un lucru mai mare ? Fragil ? Nu ghicesc. Da, sînt un prost, mi-a mai spus-o cineva astăzi. Unde e plecat inginerul-şef ? *(Grav.)* La ce turbină ? A venit şi a plecat ? Nu ştii unde ? Ce turbină ? *(Înseninîndu-se cu dinadinsul.)* Nu, întrebam aşa... Cum spui ? La ce mă gîndesc ? *(Pune mîna pe receptor, întreabă pe Alexandru.)* La ce te gîndeşti, unchiule ?

ALEXANDRU *(cu umor sec)* : La benzometilnaftol.

DINU *(în pilnie)* : La benzometilnaftilenă. Da, o femeie frumoasă. Triturantă. Înroşeşte hîrtia de turnesol. Dumneata eşti acidă. Noapte bună. Ce s-a întîmplat ? Noapte bună. *(Închide.)*

ALEXANDRU *(punîndu-i cafeaua înainte)* : Ştii că sînt şi combinaţii explozive ?

DINU *(irupînd brusc)* : Ce vrei să fac aici ? Ce vrei să fac aici ? Să joc şah ?

ALEXANDRU *(nemulţumit de el)* : Măcar asta de-ai face-o cumsecade...

(În timp ce se deplasează peretele, Petre Urlea, muncitor cocsar şi Virginia Sădeanu, funcţionară la cocserie, trec prin faţa casei, întorcîndu-se la ei.)

URLEA *(fără emfază)* : De ieşit, o să iasă.

VIRGINIA : Bine ar fi.

URLEA *(privind-o, să vadă cu cîtă convingere vorbeşte)* : O să iasă ! *(Cu puţină ironie.)* Dumneavoastră, oricum, leafa vă merge.

VIRGINIA *(uşor nemulţumită)* : De ce-mi spui asta, tovarăşe Urlea ? Ţi-ar plăcea să spun şi eu ceva asemănător de dumneata ?

URLEA *(tace, atent, cu o mulţumire ascunsă.)*

VIRGINIA : Crezi că noi n-avem dreptul să ne frămîntăm ? Zău, aşa ne vezi pe noi, lefegiii ?

URLEA *(prudent şi faţă de ieşirea ei)* : Să iasă, asta e important. Ar trebui să vorbiţi cu Călanul să trimită semicocs mai cumsecade, să putem degresa. Să meargă cineva acolo... Directorul spune că... *(Restul se pierde fiindcă au trecut de colţ şi au intrat.)*

Locuinţa lui Petre Urlea, etajul de sus, mijloc, între Rădulescu şi Sădeanu. O cameră cu mobilă pestriţă, mai mult ţărănească, contrastînd cu două-trei piese noi, dintre care o masă de scris simplă, dar lucioasă, vădind o preocupare pînă acum neobişnuită. Vica tocmai culcă copiii, pe Ionel şi pe Gavrilaş, care în cămăşi lungi stau îngenunchiaţi în pat, întorşi spre icoană.

VICA *(şi după ea copiii)* : ...izbăveşte de cel viclean, amin. În numele tatălui şi al fiului.

IONEL *(nerăbdător)*: Amin! *(Se aruncă sub plapumă.)*

VICA *(cu ochii la Gavrilaş care e mai cuminte)* : Şi al sfîntului duh...

IONEL *(frăţiorului mai mic, trăgîndu-l de cămaşă)* : Zi şi tu amin !

GAVRILAŞ *(dîndu-i cu cotul)* : Lasă-mă-n pace ! Uite mamă, nu mă lasă !

VICA *(insistînd)* : Şi al sfîntului duh. *(Intră Petre Urlea.)*

IONEL : A venit tata !

GAVRILAŞ *(fără să se lase, face o cruce mare.)*

URLEA *(se apropie de Vica, zîmbind, ca de o copilă)* : Amin ! *(Fără să spună o vorbă, o mustră din ochi pe nevastă-sa că se ţine de fleacuri. Către copii)* : Ce-i mă, potocilor ?

IONEL : Ştii ce ne-am rugat, tată ? Ca să iasă cocsul tău.

GAVRILAŞ *(pîrîndu-l pe Ionel)* : Ionel n-a vrut să zică „sfîntul duh".

IONEL : Na, şi ce-i ? Şi-aşa iese. *(Lui Urlea.)* Da mai bine să ne rugăm, c-a zis mama că atunci iese mai sigur.

URLEA *(aşezîndu-se pe marginea patului, zîmbeşte)* : Îi bine atunci, sînt liniştit. Vine el, dumnezeu, să toc-

mească cocsul cum a venit și să clădească uzina.

VICA *(cu reproș)*: Petre!

URLEA *(oarecum pentru Vica)*: Rugați-vă, mă, n-am bai dacă vi-s luzi; că tot vă rugărăți de vreo cîteva sute de ani. Îi bine c-aveți timp, mincu-vă gura voastră.

GAVRILAȘ *(băgîndu-se sub plapumă, cu Ionel)*: Prinde-ne dacă ne poți!

URLEA *(prin plapumă, le dă una la fund; ei scot imediat capetele)*: Mă, voi știți cine-i dumnezeu? *(Copiii stau foarte atenți.)* Îi Laioș-baci. *(Surprinză.)* Laioș-baci — da nu singur: cu Vereș-baci. Și cu Poplăcan. Ei sînt treimea mă...

VICA: Lasă-i, Petre, nu-i mai prosti de cap...

URLEA: Așa-i, mă, cum vă spun. Vereș-baci e prim-maistru topitor. El dă baia aceea de foc. Așa a fost și pămîntul mă la început — cald, cînd au dat șarja.

IONEL: Unde au dat șarja?

URLEA: Din soare, mă. Voi nu știți că acolo e un furnal? Îi cu o țîră mai mare ca Hunedoara noastră.

GAVRILAȘ *(mirat)*: Îi mai mare? Îi drept, mamă, ce zice tata?

URLEA: Mă, v-am mințit eu pe voi vreodată? *(Continuînd.)* Și-așa-i, vezi. Apoi focul cine-l aprinde, de cînd îi lumea? Vereș-baci.

IONEL: Te-am prins tată, ai spus sîmbătă că focul l-au aprins înainte cu cîteva mii de ani. Da Vereș-baci n-are numai vreo cincizeci de ani.

URLEA *(zîmbind mulțumit)*: M-ai prins, mă. Atunci poate că nu-l cheamă Vereș. Îi alt baci, care l-a aprins. Dar nu-i nimic. Voi dormiți acum.

IONEL *(nedumerit, trăgînd concluzia)*: Atunci poate că și acela e dumnezeu.

URLEA: Și acela, da... Vezi mă? Toți sînt dumnezeu.

GAVRILAȘ *(aproape adormit)*: Da' Poplăcan n-are barbă.

IONEL *(întorcîndu-se la el)*: Ești prost!

GAVRILAȘ *(revoltat, se trezește)*: Auzi ce zice, mamă! *(Copiii se bat, Urlea le mai dă cîte un ghiont pînă cînd îi astîmpără. Gavrilaș din brațele lui tat-său, dînd în pumnii lui Ionel.)* N-are barbă Poplăcan, sîc-sîc, ciudăbîc! N-are barbă...

IONEL *(preocupat, lui Urlea)*: Așa-i că dacă nu-i curent electric nu merg nici șarjele?

URLEA: Ce vrei să spui cu asta?

IONEL *(arătînd în jos, spre parter)*: Că domnul inginer îi dumnezeu. Și doamna inginer îi maica domnului... *(Intrigat.)* Da' n-are copii!... *(Părinții rîd.)* Și atunci la București cine stă?

VICA *(luînd inițiativa)*: Hai, destul acum. Să vă văd dormind, țapilor! *(Lui Urlea.)* Du-te și cină, Petre, ți-am pus mîncarea. *(Copiii se liniștesc, Petre iese cîteva clipe, Vica se apucă să spele niște rufe în lighean.)*

IONEL *(după un timp, sculîndu-se într-o rînă)*: Mamă! E drept că...?

VICA: Sst! *(Ionel se culcă la loc. Vica face lumina mai mică. După un timp scurt în care se poate intercala ieșirea pe furiș a Rozicăi Sudrigean din cealaltă parte a clădirii, de jos, Petre Urlea se întoarce. Dar Ionel l-a pîndit.)*

IONEL *(mai șoptit)*: Tată!

URLEA: Ce-i?

IONEL: Mi-ai adus cornul de țap?

URLEA *(necăjit)*: Ți l-am adus, mînca-l-ar dracu! *(Vica se întoarce revoltată, Urlea scoate din buzunar o bucată de cocs răsucită ca un corn de țap și i-o dă băiatului care o pune lîngă el și adoarme. Urlea murmură ca pentru sine.)* Măcar să nu ți-l mai pot aduce!

VICA *(văzîndu-l muncit)*: Cum e, Petre?

URLEA *(întunecat)*: Nu iese.

VICA: Nu iese nici cum?

URLEA *(frecîndu-și fața cu palmele)*: Nu iese.

VOICA: Și atunci ce-o fi?

URLEA *(obosit)*: Ce să fie, o să iasă...

VICA: Cînd?

URLEA: Naiba știe cînd. Nu se prinde, dumnezeu știe de ce. Tot am crezut că nu-i bun degresantul, da acuma văd că nu-i numai asta. Poate la răcire, poate că-l răcim prea repede. Să fie bateriile? *(Dă din umeri.)* Îți spun că nu știu. La baterii e Socală, om de încredere. Poate mecanicul nu ochește bine piloții...

VICA: Și directorul ce zice?

URLEA: Ce să zică? Se frămîntă și el... Poate să spună că nu iese? Are careva dreptul să spună că nu iese pînă n-a încercat tot?

VICA: Îl face de două parale?

URLEA: Nu-i chestie de două parale. Ministrului crezi că-i trebuie să-l facă de două parale, sau îi trebuie cocs? Ministrul cînd intră dimineața în cabinet întîi asta întreabă: cum stăm cu cocsul la Hunedoara?

VICA: Și directorul?

URLEA: Și directorul, îți închipui că nu-i vine să rîdă. *(Înciudat.)* Rîd ei alții destui... *(La o privire întrebă-*

toare a Vicăi.) Sînt care rid. Să-l vezi pe inginerul Turturică! „Eu v-am spus, tovarăşe director, n-are să iasă. Cărbunele de Silezia are alte proprietăţi, sau cel de Donbas". Directorului îi vine să turbe, dar văd că se ţine. M-au chemat şi pe mine la şedinţă.

VICA: Şi...

URLEA: Numai vreo doi ziceau că se poate... Turturică a scos nişte tabeluri şi densităţi, a demonstrat. L-ai văzut cum zîmbeşte?

VICA: Nu.

URLEA: Aşa, se strîmbă tot. Adică: vezi dacă nu e cap? Aţi proiectat furnale, poftim, şi n-aveţi o bucăţică de cocs românesc. Stoian zice: nu-i nimic, importăm, ce-are face? Alt rafinat!...

VICA: E scump?

URLEA: Nu atîta că-i scump, dar e şi puţin obrazul ţării: de toate am făcut, cocs nu putem? Ce paştele lui! Uite aici ce iese. *(Ia cornul de ţap de lîngă Ionel şi-l sfarmă între degete.)*

VICA: Şi cum a rămas?

URLEA: Altul zice: nu-s condiţii tehnologice pentru asta. Facem, dar costă bani. Iar calcule, iar socoteli. Cum a rămas: să facă un raport tehnic. Directorul zice: ce-mi trebuie mie, raport? Turturică, pe sală: directorul vrea, dar el nu-i tehnician... *(Cu un gest violent.)* Ah, să termin şcoala asta mai repede, de ce, nevoii, am început-o aşa tîrziu?!

VICA: Încet, c-abia au adormit.

URLEA *(cu o încrîncenare bruscă)*: Pe amîndoi să-i faci ingineri, m-auzi Vico? Să nu-şi bată joc toate moimele cu ochelari de noi!... *(Mai potolit.)* La urmă mă ia directorul: mă Petre, zice, încearcă tu, mă! Nu mai era nimeni acolo. Încearcă tu, mă, şi cu ceilalţi. Musai să iasă! *(După o pauză.)* Vorbii cu oamenii... Dacă ne punem toţi, toţi...! Dacă se gîndesc toţi, la noapte, mîine, poimîine...! În loc să se gîndească la alta, să se gîndească la cocs! Sarcină!

VICA: Ce-a zis, vă dă ceva dacă iese?

URLEA *(crispat)*: Cum vorbeşti cu mine, Vico? Asta n-are să mă întrebe nimeni. Asta nu m-a întrebat nici tovarăşa Sădeanu, cînd venii cu ea, adineaora — încă se supără, tot ea, că i-am spus că-i umblă leafa. *(Se depărtează de nevastă-sa, se duce la masa de lucru. După un timp.)* Şi ea ce-i? O funcţionară. Ei i-am spus c-or merge toate bine. Ea n-are voie să ştie altfel. N-are voie să ghicească. *(După un timp destul de lung.)* Ea trebuie să...

VICA: Cine...?

URLEA: Tovarăşa Sădeanu. *(Tace, surprins că a rămas la acelaşi gînd. Stă un timp la masa de lucru, apoi tare, dînd cu amîndoi pumnii în masă.)* O să iasă, înţelegi!

VICA (terminînd *spălatul*): Cîţi ani are tovarăşa Sădeanu, Petre?

Panoul se deplasează la dreapta acoperind camera lui Urlea şi descoperind camera familiei Sădeanu.

Camera soţilor Sădeanu

(El advocat, 38 de ani, negricios, slab, nervos, stă întins pe divan în timp ce ea se mişcă prin cameră cu paşi puţin obosiţi.)

CLAUDIU *(rînjind)*: Şi astăzi ce aţi mai făcut?

VIRGINIA *(care ştie ce o să urmeze)*: Tu mă întrebi ca să ştii?

CLAUDIU *(batjocoritor)*: Nu, te întreb ca să te întreb. Eventual să-ţi aud vocea, care e muzicală, mai ales cînd ia acutele. Uite ce frumos taci, vezi? E şi ăsta un răspuns: adică n-aţi făcut nimic. Da, dar s-a dus o zi!

VIRGINIA: Şi ce te priveşte?

CLAUDIU: Mă priveşte. Zilele tale se înregistrează şi la mine. Îmbătrînesti, printre altele, şi în paguba mea. Ridurile tale din punct de vedere legal îmi aparţin. Trebuie să le controlez, nu-i aşa?

VIRGINIA: Nu te poţi ocupa puţin de altceva?

CLAUDIU *(sarcastic)*: Tu ştii că eşti pasiunea mea, nu? Vechea. Singura. Nu? Ei, vreau să văd şi eu, să respir şi eu prin pieptul tău opulent fumul şi fumisteriile acestui sabat industrial. Cum stai cu fonta, cu oţelul, ai? Teribil mă interesează! Teribil, nu?

VIRGINIA: Ai avut o zi grea?

CLAUDIU: Lasă-mă pe mine, ce contez eu? Eu sînt un apendice periferic. Eu sînt aicea numai pentru că unii îşi imaginează că aş fi soţul tău. Eu sînt făcut numai să decorez puţin cadrul în care te mişti tu. Să-i dau puţin piper, să nu se fezandeze.

VIRGINIA: Piper numeşti tu vorbăria asta bolnăvicioasă?

CLAUDIU: Mă realizez şi eu cum pot, scumpă tovarăşă. Eu nu produc laminate, doamna mea, eu produc probleme. Cum se rezolvă aceste probleme n-are de fapt nici o importanţă, înţelegi?

VIRGINIA: Mi-ai mai spus-o.

CLAUDIU : A, da, tu eşti cu crezul practic : hai să facem laminate şi cocs. De ce, pentru că îţi dă o simbrie, da ? Pentru că îţi dă o simbrie converteşti lumea, o întorci cu josu-n sus. Platul devine esenţial, problematicul devine superfluu. La o mie de lei !

VIRGINIA : Poţi să-mi spui şi mie cît valorează problematicul tău ?

CLAUDIU *(ricanînd)* : Valorează ?!... Nu-l cumpără nimeni, nu-i minereu. Dar eu trăiesc, doamna mea, înţelegi ? Eu vă pun la îndoială pe toţi. Vă pun în paranteză pe toţi. Vă neg, poftim, pe toţi. Şi trăiesc.

VIRGINIA : De-aia mă întrebi în fiecare zi ce am mai făcut la uzină, aşa-i ? Am văzut cum trăieşti : din faptele pe care ţi le aduc eu.

CLAUDIU : Da, doamnă, sînt un parazit moral al constructivismului dumitale. Trăiesc ca viermele în hrean. Dar viermele e încă viu, nu-i aşa, mişcă, pe cînd hreanul e o legumă care se face iască şi la cald şi la rece. Sînt un parazit, desigur, dar îţi dau gîdiliciul roaderii tale. Te frăgezesc puţin că prea eşti bloc, doamna mea.

VIRGINIA *(dominîndu-l)* : Claudiu, de ce nu vrei să încetezi cu prostiile astea ?

CLAUDIU *(sicîit)* : Îmi fac meseria, drăguţo. Dacă am intrat în schemă ca parazit nu pot să fiu ţinut degeaba. Am să continui să-ţi dau idei pînă cînd mă vei da afară. Dar să ştii că atunci cînd mă vei da afară va fi tot ideea mea — nu actul tău liber. Va fi sugestia mea, la care vei consimţi şi tu odată. Ha, ha — înţelegi ? În momentul cînd mă vei da afară înseamnă că m-ai acceptat pe de-a-ntregul.

VIRGINIA *(rugător)* : Nu vrei să mă cruţi puţin ? Sînt obosită. Încearcă să taci. dacă poţi.

CLAUDIU *(răutăcios)* : Nu te-am obosit eu, nu. Te-au obosit eroismul tău funcţionăresc şi hunedorean, grija pentru cocsul romînesc care nu se mai face. Între noi e praf de cocs, scumpa mea. Nu te înăbuş eu, te înăbuşe praful. Eu fac numai puţină ventilaţie.

VIRGINIA *(printre dinţi)* : Mulţumescu-ţi doamne că măcar pe băiat l-am scutit de ventilaţia ta !... Ar fi înnebunit.

CLAUDIU : Grozav. L-ai scos de aici şi l-ai trimis la Braşov : alt fum, alte fabrici, alte maşini ! Dacă vrei să-l păstrezi pur, trebuia să-l trimiţi undeva în fundul ţării unde nu sînt fabrici.

VIRGINIA : Peste tot sînt fabrici şi vor fi. Nu de aer mi-e teamă pentru el.

CLAUDIU : Ştiu, ţi-e teamă de mine. Să nu-l fac cumva să raţioneze. Să rămînă un pionier dezgheţat care să mişte şuruburi şi manete.

VIRGINIA : Şi tu crezi că şuruburile şi manetele se mişcă fără raţiune ?

CLAUDIU : Raţiune de roboţi. Creiere electronice.

VIRGINIA : Şi creierele electronice se nasc din creiere electronice, sau din creiere omeneşti ?

CLAUDIU *(dezarmat, sardonic)* : Teribil. Asta-i din vreo broşură ?

VIRGINIA *(cu dispreţ)* : Ăsta-i răspuns ? *(Claudiu tace.)* Aşa vrei să-l înveţi să raţioneze ?

CLAUDIU : Bravo, te-ai făcut mai frumoasă de cînd te-ai îndoctrinat. Şi mai dezirabilă. Nu ţi-a spus-o nimeni ? Aştepţi să ţi-o spună bărbatu-tău ?

VIRGINIA *(cu compătimire)* : Claudiu, eşti lamentabil.

CLAUDIU *(ulcerat)* : Da, te pomeneşti că ţi-e şi milă, nu ? Spune drept că ţi-e milă. Sau ţi-e milă să mi-o şi spui ?

VIRGINIA *(calm, aproape duios)* : De ce te zbaţi aşa ?

CLAUDIU : Faci pe caritabila cu mine. Femeia puternică, pozitivă şi duşmanul de clasă legat prin cununie. Ce vrei ? Eşti o mic-burgheză şi tu, oricum te-ai învîrti. Te osteneşti degeaba. Şi fals. Sincer sînt eu cînd îţi spun că aş da peste cap toată fierăria asta.

VIRGINIA *(desfiinţîndu-l cu un zîmbet)* : Eşti ridicol în rolul de sabotor. Şi ştiu că nu crezi nici într-o altă lume. Nu crezi în nici o lume posibilă. Nu crezi în tine.

CLAUDIU *(cu un rînjet malefic)* : Aşa este. Nu cred. Nici în ce-mi spui tu acuma nu cred. Nu cred în pieptul tău planturos şi în optimismul tău obosit.

VIRGINIA : Nu crezi şi totuşi aicea dai bătălia în fiecare zi. Ăsta e sabotajul tău, unicul. Singur mi-ai spus-o : sînt un hrean pe care vrei să-l găureşti. Aici e toată bărbăţia ta. *(Cu milă.)* Bei un ceai ?

CLAUDIU *(sardonic)* : Ah, m-ai „demascat" ! M-ai redus la proporţiile mele ! Îmi dai şi un ceai. Sînt bolnav, aşa-i, pentru că sînt un om liber.

VIRGINIA *(oprindu-se, cu mirare)*: Liber! *(Repetă.)* Tu eşti un om liber? Nu ştiam. *(Zîmbeşte uşor-ironic.)* Ai dreptate, tu eşti un om liber şi eu sînt sclava ta. Şi toţi sclavii ceilalţi din fierărie muncesc pentru libertatea ta, ca tu să fii liber şi să spumegi visînd copilăreşte să-i dai peste cap. *(Cu o mare francheţe, venind lîngă el.)* Claudiu, ce-ţi lipseşte?

CLAUDIU *(privind în altă parte murmură)*: Dar ţie?

VIRGINIA *(limpede)*: Mie? Un bărbat.

CLAUDIU *(începe să rîdă isteric în timp ce Virginia, care a vorbit într-un sens plenar, clatină cu tristeţe din cap)*: Numai atît? Şi eu care credeam că-ţi trebuie cocs!... *(Rîde spasmodic. Virginia, excedată, îşi ia capul în mîini).*

CORTINA

ACTUL II

Tabloul 2

Termocentrala. In primul plan grupul de turbine. In planul al doilea, puţin mai sus, cazanele. Intr-un colţ din dreapta o despărţitură: Cabina dispecerului.

(Inginerul Calistrat e în mijlocul sălii cu un grup de tineri din care vrea să facă un nou schimb. Vorbeşte măsurat, ca totdeauna, cu o mare putere de sugestie în tot ce spune.)

VLADIMIR CALISTRAT: Tovarăşi, începem instructajul. Nu e voie să se întrerupă. Alimentăm furnalele, oţelăria, bloomingul, uzina cocso-chimică. Sîntem interconectaţi, dar o întrerupere înseamnă milioane. Nu uitaţi că maşina de şarjare de la cocserie, unde în prezent se dă bătălia pentru cocs, funcţionează electric. Mergeţi la locurile voastre.

(Băieţii se răspîndesc precis şi graţios la posturi. Această parte ar putea ţine în piesă locul baletului. După ce fiecare om e la locul lui, inginerul începe să întrebe, iar ceilalţi ridică mîna):

— Uleiul,

— Aburul,

— Ejectorul de presiune,

— Turaţia,

— Apa. *(Băiatul nu ridică mîna.)* Cum stăm cu apa? *(Băiatul ridică mîna; Vladimir, sever.)* — De ce nu ridici? Temperatura apei în pompe? În condensator?

— Ventilele de admisie sînt deschise? *(Mai mulţi ridică mîna.)*

— Verifică încă o dată presiunea uleiului. Fii atent la uleiul din lagăre.

— Cum stăm cu reductorul de presiune? *(Băiatul ridică mîna.)* Separatorul de apă? *(La fel.)* Legătura cu oala de condensaţie? *(La fel.)*

— Mecanic 1, cota zero, ventilatoarele?

— Auziţi sunetul turbinei? E bun? Bun. Pompele de alimentare?

LĂCĂTUŞUL BOCA: Tovarăşe inginer, sînteţi ocupat?

VLADIMIR: Ce doreşti?

BOCA: Mi-aţi promis c-o să staţi de vorbă cu mine.

VLADIMIR: O să stau.

BOCA: Dacă sînteţi ocupat...

VLADIMIR *(către băieţi)*: Verificaţi ventilele de refulare! *(Lui Boca.)* Nu poţi să spui aici?

BOCA: Nu baş pot..

VLADIMIR: Pompele de răcire merg? *(Băieţii ridică mîna, lui Boca.)* Hai încoace. *(Băieţilor.)* Atenţie, fiţi cu ochii pe tablouri. Auxiliara de ulei? *(Intră cu Boca în cabina dispecerului pe care îl întreabă.)* Cine e de serviciu astăzi?

DISPECERUL: Tovarăşul inginer Rădulescu.

VLADIMIR *(lui Boca)*: Zi-i! *(Dar tot atunci pune mîna pe telefon.)* Dă-mi reţeaua. *(Vorbind cu reţeaua.)* Brătulescule, aţi terminat branşamentul? Daţi-i zor, e-n plan. Peste plan, foarte bine. *(Închide.)* Zi-i tovarăşe! *(Boca face semn că îl stinghereşte dispecerul.)* *(Vladimir, dispecerului.)* Du-te dumneata puţin. Rămîn eu. *(Dispecerul iese. Sună telefonul.)* Calistrat la telefon. Spune. Unde? Cine a lucrat la transformator? Gogoiu? Să vie la mine. Nu acum, la 1. Da-da. *(Pune jos, iar sună.)* Inginerul Calistrat. Cine-i măgarul care se ţine de prostii? De-asta îţi arde tovarăşe? *(Închide.)* Spune Boca.

BOCA: Tovarăşe inginer-şef am venit la dumneavoastră ca la...

VLADIMIR *(privind prin ferestruica dispecerului sala de turbine)*: Bine. Lasă asta.

BOCA : Dumneavoastră sînteţi un om care...

VLADIMIR *(întrerupîndu-l iar)* : Bine, lasă... Ce-i necazul ? Ai făcut vreo boacănă ? *(Dar n-aşteaptă răspunsul, ci se repede dincolo în sala de turbine şi cazane şi priveşte la oameni. Toţi sînt la loc.)* Temperatura aburului e normală ? Băgaţi de seamă, noi trimitem abur la cocserie ! *(Băiatul ridică mîna. Calistrat se întoarce, dar tot atunci îl sună la telefon.)* Ce-a venit ? Ţiţeiul ? Bine, o să trimit să-l ia. Da, inginerul şef. *(Închide. Lui Boca.)* Spune odată ce s-a întîmplat. Ai avut vreun defect ?

BOCA : Nu tovarăşe inginer. De nevastă-mea e vorba.

VLADIMIR *(mirat)* : De nevastă-ta ?... *(Sună telefonul.)* Da. Să meargă la instructaj ? Bine. *(Închide.)* Nevastă-ta ? Credeam că e o chestiune... *(Vrea să spună „serioasă", dar se abţine.)*

BOCA *(foarte mîhnit)* : Tovarăşe inginer, e foarte serioasă, zic zău dacă nu. M-am gîndit că dumneavoastră care oricît, aveţi un cuvînt greu...

VLADIMIR *(neştiind ce să zică, uşor dezaprobator)* : Măi, tovarăşe ! Dumneata, ce dracu, ştii ce-i aicea.

BOCA : Da, dar dumneavoastră sînteţi totdeauna... *(Sună telefonul.)*

VLADIMIR : Da. De ce nu se poate ? Spune-i c-am spus eu că se poate. Da, inginerul-şef. Să raporteze. *(Închide, lui Boca.)* Dragă, nu te supăra, vezi cum merge. Credeam că e o problemă tehnică. Chestii cu neveste, zău aşa...! Dacă ai ceva cu aparatajul... *(Iese, strigă la băiatul de la ulei.)* Fii atent să nu ţi se topească lagărele ! Controlează uleiul ! *(Băiatul controlează speriat şi ridică mîna. Boca, jumătate nemulţumit, jumătate ruşinat, trece pe lîngă inginerul şef şi iese. Sună telefonul în cabină. Calistrat merge şi ridică.)* Da. Situaţiile ? A plecat inginerul Rădulescu la Bucureşti cu ele, ieri. Da, da, şi cu investiţiile. N-am depăşit nici un indice. Nu. Bună ziua. *(Deschide uşa spre coridor, cheamă dispecerul să-şi reia locul, îi spune.)* Spune lui Candrea, să nu mai vie nimeni cu fleacuri. Nimeni. *(Iese.)* Atenţie cota 8 ! Verificaţi condensatoarele. Conductele trebuie să fie totdeauna bine purjate. Altfel se degradează.

RINA *(intră la dispecer îmbrăcată de drum. Acela se scoală în picioare. Rina salută din cap. Se uită pe ferestruică)* : E ocupat ?

DISPECERUL : Da, a spus să nu-l deranjeze absolut nimeni. *(E sunat la telefon, vorbeşte în şoaptă, notează. În timpul ăsta Rina priveşte indecisă pe fereastră.)*

VLADIMIR *(fără s-o vadă)* : Mai încet cu pompa de răcire ! E bine ? *(Oamenii ridică mîna.)* Mecanicii de la cota 7 la mine ! *(Mecanicii se adună în jurul lui şi cu toţii se grupează lîngă o turbină unde discută ceva. În timpul ăsta Rina a rupt o bucăţică de hîrtie, a scris ceva în fugă, a împăturit biletul şi l-a dat dispecerului. Apoi a mai privit odată şi a ieşit.)* *(Vladimir explică.)* Dacă paleţii se freacă oricît de puţin, turbina se strică. Simţiţi vreun joc ? Imediat ce simţiţi raportaţi şefului de tură. Mergeţi la loc. *(Oamenii se duc.)* Atenţie toată lumea, începem verificarea de la început.

— Uleiul. *(Se ridică o mînă.)*

— Aburul. Presiunea lui. Temperatura lui. *(Se ridică o mînă.)* Cei de la cota 0, la mine ! Fiţi atenţi la pompa de răcire.

DISPECERUL *(venind)* : Tovarăşe inginer-şef, vă caută cocseria.

VLADIMIR *(mergînd la telefon)* : Da, eu. Noroc. La cîte, la 5 ? E lungă şedinţa ? Bine, viu. Înţeleg, e vorba de cocs.

DISPECERUL : A fost soţia şi v-a lăsat biletul ăsta.

VLADIMIR : Bine. *(Ia şi citeşte biletul, rezemat de un colţ de masă. Fără să-şi trădeze emoţia.)* Cînd a fost ?

DISPECERUL : Adineaori.

VLADIMIR : Bine. *(Rămîne un moment pe gînduri. Celorlalţi care s-au adunat.)* Treceţi la locurile voastre. *(Tuturor.)* Fiţi atenţi toţi. În special la ventile ! *(Se întoarce în cabină, pune mîna pe telefon.)* Allo ? Gara ? Allo, cine ? Tovarăşul şef ? Noroc ! Inginerul Calistrat aici. Da... *(Frămîntat, puţin distrat.)* ...Vream să întreb : chiulasele acelea, n-au venit ? Nu ? Da, le aştept. Trenul de persoane a plecat ? Pleacă acum ? Cînd spui că vine vagonul, mîine ? Bine. Mulţumesc. *(Agaţă cu întîrziere, el care de obicei e aşa de precis în gesturi.)*

MECANICUL DE LA TURBINE *(venind repede)* : Tovarăşe inginer ! A scăzut brusc vidul !

VLADIMIR *(agitat, dar fără să-şi piardă stăpînirea)* : La cît a scăzut ? *(Merge repede împreună cu muncitorul la aparat, unde se găseşte deja mecanicul principal.)*

DISPECERUL *(ieşind din cămăruţa lui)*: Tovarăşe inginer-şef! Vă cheamă soţia de la gară.

VLADIMIR *(încruntat, oamenilor)*: Aţi controlat labirinţii de etanşare?

DISPECERUL: Spune că e grăbită.

MECANICUL DE LA TURBINE: Ce facem, tovarăşe inginer?

VLADIMIR *(calm, palid)*: Opriţi turbina. *(Rumoare la toate palierele.)* Scoateţi din paralel generatorul! Închideţi ventilul de admisie! Atenţie la temperatura uleiului din lagăre! Evacuaţi aburul prin ventilele de purjare! *(La toate aceste comenzi grupul de oameni răspunde prin mişcări elastice, ca de balet.)*

MECANICUL DE LA TURBINE: O să fie bucluc.

VLADIMIR *(în timp ce zgomotul turbinelor scade)*: Auxiliara de ulei nu se închide! *(Mecanicului.)* După ce stă, opriţi şi pompa de răcire! *(Merge puţin adus la cabină.)*

DISPECERUL *(arătînd telefonul închis)*: A plecat.

VLADIMIR *(făcînd un număr)*: Tovarăşul director? Calistrat aici. Un defect la turbină. Răspund, sigur. Viu acum. Vă salut.

— CORTINA —

Tabloul 3

Culoarul tribunalului. Prin uşa sălii de şedinţă, deschisă, vocea nervoasă, persuasivă a avocatului Claudiu Sădeanu care pledează într-un proces de divorţ. Neîncăpînd în sală lumea stă ciorchine pe la uşi.

CLAUDIU *(cu elocinţă)*: ...„De-aceea, tovarăşe preşedinte şi onorat tribunal, îmi voi îngădui să repet că aveţi în faţă o speţă cu profunde implicaţiuni sociale. Tatăl, acest muncitor conştient a cărui viaţă personală e împletită cu producţia, pînă la contopire aş putea zice, şi a cărui rîvnă supremă este de a da copilului său o educaţie vrednică de cuceririle orînduirii noastre socialiste, îşi vede copilul abandonat în mîinile acestei femei care prin conduita ei, prin absenţa de la orice fel de participare socială, prin moralitatea ei dubioasă, nu poate decît să-i pună viitorul sub un mare şi negru semn de întrebare. Copilul o iubeşte sau n-o iubeşte — care copil nu e ataşat într-un fel, animalic, de părintele său? Dar veţi îngădui, tovarăşe preşedinte şi tovarăşi asesori populari, să se piardă un om, un om care poate va clădi mîine, aici la Hunedoara, o nouă uzină, un nou blooming, o nouă centrală electrică? Nu, puiule, a venit pentru tine prea-durerosul ceas s-alegi: unul din părinţi te cere lîngă el, ca să te lase descoperit în faţa vieţii şi a viitorului; celălalt, te chemaă, ca să facă din tine un constructor, poate un erou al muncii, ca să te întărească pentru ziua de mîine şi să ia din zîmbetul drăgălaş tărie pentru ziua de azi. Tu nu mai eşti al viitorului tău, eşti al viitorului nostru. Tu nu mai eşti al părintelui tău prin raţiunea unică a sîngelui şi a laptelui, ci în special şi mai ales prin chemarea ta socială. Iată speţa, tovarăşe preşedinte şi onorat tribunal. Vă rog să binevoiţi a admite acţiunea cu cheltuieli de judecată şi onorariu de avocat. *(Mişcare în sală cîteva clipe. Apoi)*

VOCEA ADVERS.: Cer cuvîntul!

VOCEA PREŞED.: Tribunalul e lămurit. În pronunţare. Dosar 43. Lakatos Bela, Lakatos Ana. *(Peste alte cîteva clipe Claudiu iese, înconjurat de cîteva persoane între care şi clientul, un oacheş înalt şi timid.)*

O MARTORĂ: Vai, ce frumos aţi mai putut vorbi, dom doctor! Stăteam să plîng, atîta aţi vorbit de frumos.

CINEVA DIN ASISTENŢĂ: Chiar aşa.

CLAUDIU: Asta-i meseria.

CLENTUL: Credeţi că-mi lasă copilul la mine?

CLAUDIU: Nu ştiu, dragă, nu mă interesează. Eu am spus tot ce-a trebuit.

CLIENTUL: Şi dacă nu-l lasă, ce fac?

CLAUDIU *(cu puţin dispreţ)*: Ce să faci? Recurs.

MARTORA: S-a văzut că din inima dumneavoastră aţi vorbit.

CLAUDIU *(ironic)*: Zău? *(Cinic.)* Nu cred nimic din tot ce-am spus.

MARTORA: Nu mai spuneţi, că eu am auzit cum v-a tremurat vocea, parcă era vorba chiar de copilul dumneavoastră.

PERSOANA DIN ASISTENŢĂ: Chiar aşa. S-a cunoscut că aveţi copii.

CLAUDIU *(uşor tulburat)*: Hai, lăsaţi. Am spus pentru bani.

MARTORA: Dară, pentru bani!... Am văzut eu că n-aţi minţit.

CLAUDIU: Ai văzut dumneata?!...

MARTORA: Mai repede — să fie cu iertare — minţiţi acuma. Aşa v-aţi uitat la copilul acela!

PERSOANA DIN ASISTENŢĂ: Dar şi el la dumneavoastră, zău. Ca la un tată! Imediat v-a simţit, săracu'!

CLAUDIU *(încercînd să dea lumea la o parte)*: Haide, haide, că mai am și altă treabă.

MARTORA: Zău dacă nu și acuma îmi vine să plîng.

CLAUDIU *(clientului care a rămas mai la o parte)*: Unde lucrezi d-ta?

CLIENTUL: Sînt topitor. Nu vă supărați, așa-i chiar cum ați spus. Drept așa! Eu nu mă gîndesc la mine cît mă gîndesc la el.

SUDRIGEAN *(intră gîfiind)*: D-apoi ce-i Gheorghe, gătarăți?

CLIENTUL: Gătarăm, da!

SUDRIGEAN: Și cum o fi? *(Scuzîndu-se pentru întîrziere.)* Eu mă silii cît putui să vin, da' vezi că...

CLIENTUL: Lasă c-o vorbit dumnealui ca un înger. N-ai fi știut dumneata să zici ca el, știut pe dracu'!

SUDRIGEAN *(privind pe Claudiu cu un oarecare înțeles)*: Apoi că de putut poate tovarășul doctor, numai să vrea! Îmi bănui că n-am fost și eu.

PERSOANA DIN ASISTENȚĂ: Așa-i cînd are avocatul dragoste de muncitor.

SUDRIGEAN *(cam de formă)*: Da, da. De ce să n-aibă? Că doară muncitorii îl țin și-i dau pită.

MARTORA: Fie sănătos!...

SUDRIGEAN *(lui Gheorghe)*: Na, acuma numa s-aveți grijă de copil!

CLIENTUL: Acu, nu te teme!

SUDRIGEAN: Că dacă nu, aci mi-s eu! *(Ceilalți zîmbesc.)* Cum l-am știut boteza, așa l-oi ști învăța să și lucre. *(Lui Claudiu, mergînd încet spre ieșire cu el.)* Pe tată-său iară tot eu l-am învățat. D-apoi al dumneavoastră prunc cum se află?

CLAUDIU: Bine. Cred că e sănătos.

SUDRIGEAN: No, atunci îi bine! *(Comentînd cu intenție procesul.)* Cel mai grozav e cînd nu se înțeleg părinții. Îi bate dumnezeu pe bieții copii atunci. *(Claudiu tace.)* Și fără mamă e rău. Atîta noroc are bietu, că tată-său îi om fain ca țucărul.

CLAUDIU *(gînditor)*: Dumneata încotro mergi?

SUDRIGEAN: Merg cu dumneata. *(Continuînd.)* Apoi, cînd nu poți să-l crești de omenie, mai bine nu-l faci. Și-așa pentru care nu-s de omenie n-o mai fi loc azi-mîine în lume. La urmă să te blesteme? *(Claudiu frămîntat își aprinde o țigară)*. La oricare mai mult îi place să-l laude oamenii decît să-l blesteme. *(Privindu-l pe Claudiu.)* Nu mai ziceți nimic? V-ați ostenit zicînd înlăuntru. *(Cu o glumă tăioasă.)* Pentru afară n-o mai rămas, cu noi care nu sîntem împrocesuați?

CLAUDIU *(puțin halucinat)*: Ascultă, nene Axente: eu mint. Dar cînd?

SUDRIGEAN *(privindu-l atent)*: Eu să știu cînd? Om vedea noi cînd.

CLAUDIU *(trăgîndu-l într-un colț ferit ca spre a-i cere un ajutor)*: Asculți? Știi ce mi se întîmplă? M-am surprins de mai multe ori pînă acum: eu spun și spun, și deodată tot ce spun despre Gheorghe, despre Hunedoara, despre socialism, mi se pare că e adevărat.

SUDRIGEAN *(cu o certitudine organică, firească)*: Apăi de ce să nu fie adevărat? *(Ca o demonstrație.)* Eu nu-s Sudrigean? N-am făcut eu coșu' acela 'nalt? N-am făcut noi cuptoarele cu mîinile noastre? *(Se uită mirat la Claudiu și începe să rîdă.)* Bag samă, ești trudit, tovarășe doctor! Mai vină și șezi la aer cu noi! Nu tot cu nasu' în ceasloavele și păscăliile celea! Ș-apoi... eu cred că nici un deț înainte de masă nu-ți strică *(Îl ia învăluitor și-l conduce afară)*.

Tabloul 4

Coșul cocseriei

Peste cîțva timp. Un coș înalt de fabrică în curtea cocseriei. Sus lucrează doi inși: Sudrigean Axente, șamotor și Cotău Ioan, mecanic. Jos vine Stelică Fotea.

STELICĂ: Împușcă-mă, hai, da' să nu te oprești pînă în lună! Am eu boală să ajung în lună, să-nnebunesc. Hai, uța! *(Se dă după coș, se suie în ascensor și ajunge sus la ceilalți doi care stau pe platformă deasupra Hunedoarei.)*

SUDRIGEAN *(cînd îl vede apărînd, nemulțumit)*: Ce-i mă, pistol?

STELICĂ *(vesel de întîlnire)*: Zi dumneata ici și moartea te cată p-acasă, ai? *(Vede și pe Cotău care-l privește cu dușmănie.)* Ce faci, sacîz? Ți-a mai ieșit, bă, la spălat?

COTĂU *(morocănos)*: Ce să-mi iasă?

STELICĂ: Șucărul, ce! Hai, fii cucoană serioasă, hai! *(Examinînd locul.)* Păi îmi spunea Liță că-i mai înalt.

SUDRIGEAN: Și tu ce vrei aicea, ce ești inspector?

STELICĂ: Lasă, bă, meștere, că nu-ți mănînc pastrama. *(Lui Cotău, tră-*

gîndu-i cu ochiul.) Văzuşi, i-e frică lui nea Cutare să nu i-o iau 'nainte la cimitir.

SUDRIGEAN : De cînd te-ai făcut şi cofrajist, mă piţigoş ?

STELICĂ : Parcă ce, 'mneata ai fost şamotor din burta lui a bătrînă ? *(Se uită în jos.)* Tot sînt vreo 80, ai ?

SUDRIGEAN : 85. Mai avem cinci metri şi gătăm.

STELICĂ : Păi bă, asta-i treabă ? Ziceam şi eu că-mpingem peste sută, să-nţeleg ceva. *(Între timp lucrează.)* Auzi nea Cutare ; aş lua-o din loc, ştii, da' aşa în sus... Crezi că nu fac ăia o chestie s-o iei din loc în sus... ai ? *(Se-ntoarce la Cotău.)* Bă uscătorie ! Tu ce zici mă, spetează, să facă unii o rachetă, s-o întinzi niţeluş în lună, că p-aici prea miroase a păcură ? Te-ai duce, bă ?

SUDRIGEAN : Că tu, vezi doamne, tot călare ai mere...

STELICĂ : Eu ? *(Făcînd ochii mari.)* Eu ? ? *(Îi dă una bătrînului peste umăr.)* Ptiu ! Pua-ntîi ! Fie a dracu care mi-ar lua-o înainte. Păi ce bă, nea Cutare, asta-i lume pentru mine? Ieşi din casă, dai în casă... ieşi din poartă, dai în gard ? Eu-s om, bă, să-mi număr paşii ? Ca voi ? *(Revoltat.)* Ia uite ! Să mă svîrle, mă, în cer, aia zic şi eu, şi lasă dacă nu s-o descurca mîndel !...

SUDRIGEAN *(cu o supărare ascunsă)* : Apoi poate să te şi zvîrle, cît de-n grabă, că ştiu că nu şi-o pune nimeni haine cernite după tine !

STELICĂ *(amuzat dar şi gînditor)* : Zi aşa, ai ? Vrei să mă şteargă din cartea de imobil ?... Auzi, mă sacîz ! Şi de ce ai bucuria asta, suflete, ce, nu-ţi merge plugul de mine ?

SUDRIGEAN : C-un prăpădit ar fi mai puţin pe lume.

STELICĂ *(se uită să vadă dacă meşterul vorbeşte serios. Lui Cotău)* : Tu ştii, mă, de ce s-a luat nea Cutare de mine ? *(Dar şi Cotău e supărat.)* Mă, Cotăule ! Coflească !

COTĂU *(supărat)* : Ţine-ţi gura, mă, cît nu ţi-i rău.

STELICĂ *(mirat)* : Iote bă ! Ce faci, mă, gămălia asta la mine ? Ce, crezi că eşti frumos ? Păi tu nu vezi ? D-aia nu-s ciori p-aici, că te-ai cocoţat tu.

COTĂU : Taci mă, Pisică, mă, atîta-ţi spun. Lucră-ţi acolo lucrul şi taci. Nu trage timpul.

STELICĂ *(lovit în demnitatea lui)* : Ce, bă ? Ia vezi că-ţi scap pe urmă două peste muie de te fac icoană.

COTĂU *(lăsîndu-şi lucrul şi întorcîndu-se)* : Cu cine vorbeşti tu, mă ?

STELICĂ : Cu băiatul lui mămica ta. Ce, vrei să-ţi facă de şase săptămîni ? Văzuşi tu pe mîndel să tragă timpu' ? *(De fapt n-a încetat o clipă să lucreze, aşezat.)* Atunci ce te bagi, mă, ca o mazetă ? Vrei să te scot din pantofi ?

COTĂU *(înteţindu-se)* : Mă, venitura dracului !

SUDRIGEAN : Na-na ! Copiilor ! Ioane !

COTĂU : Lasă-mă să-i lip numa' una !

STELICĂ *(rîzînd batjocoritor)* : Băăă !

SUDRIGEAN : Aici nu-i de lipit oameni. Coşul ăsta îi de lipit, să fie mai mare. Atît.

COTĂU : Lasă numai să-l învăţ eu omenie, mînce-l lupii !

STELICĂ *(fără să se neliniştească)* : În poartă te bat, auzi, alifie ?

COTĂU *(căruia cuvîntul poartă îi evocă ceva deosebit se face roşu şi vine să-l apuce pe Stelică)* : Apoi dumicaţii tăi azi şi mîne, la mine-n poartă nu mai ai ce căuta ! *(Îl ia de piept.)* Mergi să-ţi găseşti în altă parte gajici d-acelea, nu la noi. *(S-au încleştat pe marginea abisului.)*

SUDRIGEAN *(strigînd la ei)* : Mă, vi-s nebuni, ori n-aveţi ce lucra ? *(merge să-i despartă.)*

STELICĂ : Ia-l de pe mine, nea Cutare, că ţi-l fac planor uite-acuma *(Lui Cotău.)* Du-te, mă spetează, de-aici, să nu-mi stric lopeţile pe tine !

COTĂU *(îl mai îndeasă de două ori pe marginea prăpastiei)* : Mă ! Ce-i soru-mea la tine, mă, Ha ! Ce-i ? *(Sudrigean sare şi-i desparte. Stelică scoate iute un pieptăne şi-şi repară freza.)* Să spună ce-i soru-mea la el.

SUDRIGEAN *(care a văzut din gestul lui Stelică ceva, şi care a apreciat că Stelică nu s-a folosit de mijloacele lui obişnuite)* : Adă cuţitul aicea !

STELICĂ *(scoate un şiş şi i-l dă fără nici un cuvînt. Lui Cotău)* : Soră-ta. Ce să fie : o... Parcă nu ştii şi tu. *(Cotău vrea să se repeadă iar.)*

SUDRIGEAN *(strigă lui Cotău)* : Şezi, mă !

STELICĂ : Ce-i soru-sa ? ! Mă alifie, nu face, mă, să-ţi baţi gura pentru ea. Toată cabana o ştie... ce mai !...

COTĂU *(revoltat)* : O ştie de la tine, cibesule ce eşti !

STELICĂ *(moale)* : Vezi mă, că patinezi ! Are ea jdămii de şuste ale ei. S-a făcut de băcănie cu toţi.

COTĂU : Minţi ! *(Slab.)* Porcule !

STELICĂ *(cu compătimire)*: Ai bă, sacîz, bine-ar fi mă să mint. Pe cinstea mea dacă nu mi-ar părea bine să mint... Da o ştiu toţi, mă... *(Ca totuşi să-l îmbune pe Cotău care s-a deprimat.)* Da-i gagică fixă, soru-ta... !

SUDRIGEAN *(pe care povestea cu sora lui Cotău l-a pus şi mai tare pe gînduri)*: Prăpădit eşti, bată-te luna !

COTĂU *(ca să se răzbune şi el într-un fel, arată la Fotea)*: Ia cum s-a-ngălbenit de frică ! Ia la el ! Ia !

STELICĂ *(se scoală)*: Lasă-te mă de iordane ! *(Se duce pe marginea coşului şi se urcă pe bordura de o palmă.)* Frică, mă ? Ia zi ! *(Face acolo pe grozavul.)*

SUDRIGEAN *(speriat)*: Mă, Pisică, şezi încet, mă ! Doamne iartă-mă ! Mă şezi, c-acum eu îţi lip una.

STELICĂ *(de pe margine)*: Lasă, nea Cutare, să zburăm şi noi niţeluş. Ce-s zilele dumitale ?

SUDRIGEAN: Da-s ale tale ? Hai, mă, că mai multă nevoie avem de coşul ăsta ca de-o mîţă moartă !

STELICĂ: Fac ce vreau, nea Cutare. Aşa-mi place mie, no !

SUDRIGEAN: Haida, mă, că eşti al nostru, mă !

STELICĂ: Şi ce dac-o să rămîie gagicile din Hunedoara fără măndel ? Smecheroşi mai sînt.

SUDRIGEAN *(trecîndu-şi peste inimă)*: Haida, mă, că ştiu la care i-ar părea rău de tine.

STELICĂ: Ştii 'mneata vro frumoasă, bre ?

SUDRIGEAN *(încearcă totul)*: Îţi poruncesc ! Vrei să bagi oameni la apă, mă ? Tragi timpul, sau ce ? Vrei să ne faci de rîs ? S-avem un accident în muncă ? *(Jucînd ultima carte.)* Mă, Partidul îţi cere, înţelegi ? Avem lipsă de tineri, mă !

STELICĂ: Dar mi-e frică ?

SUDRIGEAN: Nu ţi-e frică.

STELICĂ: Da vouă vă e frică să nu cad ? Ai mă, nea Steliene ?

SUDRIGEAN *(înghiţind)*: Ne e frică, da. *(Stelică coboară la locul lui. Sudrigean îi dă un pumn după ceafă.)* Nea Stelian îi tată-tău !

STELICĂ *(vesel)*: Auzi, meştere ? Eu zic să-l facem mai lung de 90 de metri ! Mai facem de la noi !

SUDRIGEAN *(supărat)*: Mă, tu tot vrei să scapi pe undeva afară. Nu vrei să stai între oameni la locul tău. Ţi-a zis oarecineva să faci mai mult ? Asta-i cumînţenia mă, să faci ezact.

STELICĂ: Aşa o fi bre ? *(Punînd mîna pe umărul lui Cotău.)* E bine mă, noi să fim sănătoşi ! Înţelegi mă, tămîie ?

COTĂU *(mai puţin supărat)*: Meri să nu-ţi dau una. *(Dar se vede că i-a trecut. Apoi, despre beton.)* A făcut priză ?

STELICĂ: Păi cum ! Ce, lucrăm de-a moaca ? *(Invitîndu-i să se deplaseze mai sus.)* Ia, cocoaţă-te, să sperii şi ciocîrliile. Ai o mutră, să-nnebunesc ! *(Se suie cu toţi pe scheletul de ţevi, aşa încît din scenă nu li se mai văd, un timp decît picioarele, apoi nici ele).*

(Pe lîngă baza coşului trece traversînd curtea Alexandru Rădulescu-Firu, chimistul. Se încrucişează cu tovarăşa Marina. Tovarăşa Marina are o ezitare, apoi îşi face curaj şi vine la el.)

MARINA: Tovarăşul Rădulescu... ?

ALEXANDRU: Da.

MARINA: Cu tovarăşul inginer Rădulescu aş fi vrut să vorbesc. Cînd aş putea ?

ALEXANDRU: Şi eu sînt tovarăşul inginer Rădulescu.

MARINA: Nu se poate.

ALEXANDRU: Eu cred că se poate.

MARINA: Da, dar dumneavoastră, sînteţi...

ALEXANDRU: ...bătrîn. Sau chimist. Ce-ai vrut să zici ? Chimist ? *(Fata nu răspunde.)* Am înţeles. Şi de vreme ce sînt... să zicem... „chimist", nu mai e interesant să stăm de vorbă.

MARINA *(foarte stînjenită)*: ...Domnul inginer e acasă ?

ALEXANDRU: Altă coincidenţă: aceeaşi casă. Aceeaşi adresă. Acelaşi telefon. Aceleaşi ore de serviciu. Ba, dacă nu mă înşel, cam aceeaşi leafă. Dar eu sînt ca să zicem aşa *(Maliţios.)* „chimist" — şi totul se schimbă. Nu ? Ce părere ai ?

MARINA: *(tace stingherită).*

ALEXANDRU: Cîţi ani ai dumneata ?

MARINA: 22.

ALEXANDRU: Mulţi înainte. Nu e acasă. A plecat la Bucureşti.

MARINA *(uimire şi dezamăgire)*: Daa ?

ALEXANDRU: Da, dar se întoarce. Dumneata eşti nevoia Marina, dacă nu mă înşel.

MARINA: Nevoia ?

ALEXANDRU: Asta şi eu... nevoia ! Domnişoara Marina. Tovarăşa Marina.

MARINA: Puteţi să-mi ziceţi şi Marina.

ALEXANDRU *(cu un zîmbet autoironic)*: Ştiu. Eu am voie. Mie mi se permite. Eu sînt... „chimist", nu-i

așa ? *(Cam posomorit.)* Uite, totuși, un reactiv cu care n-am lucrat niciodată.

MARINA : Care ?

ALEXANDRU : Tinerețea. Nici nu cred că știu să lucrez cu ea. *(După o secundă.)* Da, da, se întoarce săptămîna viitoare.

MARINA *(din inimă)* : Așa tîrziu ? *(Sinceritatea tonului l-a făcut pe Alexandru zîmbitor și melancolic.)*

ALEXANDRU : Observ că elementul-timp are alte valori pentru tineri și altele pentru... „chimiști". *(O ia ușor părintește pe Marina și o face să-l conducă.)*

MARINA : Ce credeți, tovarășe inginer, o să iasă cocsul ?

ALEXANDRU : Sigur c-o să iasă. *(Au dispărut din scenă.)*

(În scenă a apărut un ins nu prea înalt, spătos, cu o privire ageră, care se uită peste tot. Cei de la ascensorul coșului îl salută cu șapca. Insul privește îndelung coșul.[1] La un moment dat de sus se aude) :

VOCEA LUI STELICĂ : Ce te benoclezi la noi, bă acesta, n-ai treabă ? Vezi că mă las la tine acu' și-ți pipăi nițel bila. Înjug-o hai ! Ia vezi, mă, ce face nea Stelianul, a luat-o din loc ? *(Insul trece înainte. Îl salută și alți muncitori. Își vede de drum. După un minut.)*

VOCEA LUI STELICĂ *(mulțumit de ce-a constatat de sus)* : A ușchit-o. Vezi dacă l-a lămurit băiatul ?

VOCEA LUI COTĂU : Semăna cu tovarășul director.

VOCEA LUI STELICĂ : Scîrț ! Și eu semăn cu Cian-kai-și... Da-s Fotea.

(Intră Urlea cu un grup de muncitori cocsari, de mai multe vîrste.)

URLEA : Măi, nu-i așa că nu știm. Lasă să-și facă inginerii treaba lor și dacă au o idee, e bună. D-apoi aici noi n-avem voie să ne oprim, că la noi prin mînă trece cărbunele, noi sîntem tata lui, de noi are să asculte ! Iacă la Sundren am ajuns la 260. Îi puțin. Îi foarte puțin. Moale-i și cocsul, da' moi sîntem și noi ! El se sfărîmă, da' și noi tare repede ne lăsăm !

---

*) La premieră scena s-a petrecut fără apariția directorului.

ALEXANDRU : Uite totuși, un reactiv cu care n-am lucrat niciodată.

MARINA : Care?

ALEXANDRU : Tinerețea. Nici nu cred că știu să lucrez cu ea.

ȚIRLEA : Ba nu ne-am lăsat, nu vorbi bolînzii !
MĂRCUȘ : Ne sfărîmăm și noi cît putem.
BIRO : Asta-i altă sfărîmătură ce zici tu și alta-i ce zice Petre.
URLEA : Noi cu cît ne sfărîmăm și ne trudim mai tare de-aia sîntem mai tari, mă ! Ne sfărîmăm mintea, da' ea nu piere, mă, dintr-asta, încă cu atîta se deșteaptă mai iute !
RĂCHIȚAN *(confirmînd)* : Asta-i la minte, că cu cît lucră îi mai ageră.
MĂRCUȘ : D-apoi și la mîini tot așa-i, cu cît lucri ai putere mai multă !
ȚÎRLEA : Pot prinde domnii — care or fost domni — cît putem noi ? Pot pe iuda !
RĂCHIȚAN : Ei au avut putere că ne-or știut pune pe noi să lucrăm cu mîinile, apoi cu capul or făcut ei ce-or vrut. Acuma iacă ne bagă Petre și mintea noastră la treabă.
URLEA : Sigur că v-o bag. Voi din mîini tot dați mă, de douăzeci de ani și de douăzeci și cinci. Pentru plată. Așa-i ?
BIRO *(ironic)* : Fainâ plată căpătarăm de la domni.
URLEA : Acum mai dați și din minte, iacă ! Nici pentru trei lei, nici pentru trei sute, nici pentru trei mii.
MĂRCUȘ : Apoi că cine vorbește de lei ?
URLEA : Ba vorbim ! Pentru 33 de milioane de lei. Îi bine, mă ?
ȚÎRLEA : Atîta-i ?
URLEA : Să zicem că-i atîta.
RĂCHIȚAN : Și dac-or fi trei creițari mai mult n-o fi nici un bai ! *(Oamenii rîd.)*
BIRO : Da' s-or cunoaște cele 33 de milioane la noi ?
URLEA : Ba poate că nu s-or cunoaște. Dar 333 de milioane s-or cunoaște ! Și-apoi mai fac și alții, că n-om fi buricul pămîntului. Noi sîntem numai o veriguță. Noi atîta avem de făcut : să mărim rezistența cocsului pînă la 300.
MĂRCUȘ : Numa atîta ?
URLEA : Numa atîta. Pe urmă mai vedem noi ce-o mai fi.
ȚÎRLEA : Mă, doară nu ne-om lăsa noi la dărănatul ăsta de cocs, popricașul lui !
RĂCHIȚAN : Îl facem noi tare, mă Petre, știi cum ?... *(Vrea să facă un gest, dar o vede venind pe Virginia).*
VIRGINIA : Tovarășe Urlea, uite, soția dumitale m-a rugat să-ți predau mîncarea, că azi dimineață ai plecat prea de vreme...
URLEA : Mulțumesc... *(Oamenii se uită lung și ies.)*

(Sudrigean, Cotău și Fotea coboară din coș.)

SUDRIGEAN : No, apoi acum că sîntem aici pot să-ți spun că ești sărit de pe linie. De lucrat lucri, nu-i vorbă, d-apăi nici chiar întreg nu ești.
STELICĂ : De ce, mă, meștere ?
SUDRIGEAN : Știi tu mai bine de ce. Măi, copile, nu te mai juca, că nu mai ești chiar de joacă. Stai stîmpărat, nevoii, că n-o fi bine, mă !
STELICĂ : Sanchi ! Hai că n-am timp.
SUDRIGEAN : Poate că n-ai avut pe cineva să-ți spună, iacă îți spun eu care aș putea să-ți fiu... vorba ceea... ta...
STELICĂ : Zii !
SUDRIGEAN : Nu mai umbla tu după cai verzi !
STELICĂ : Așa le zici ? Am și eu o goangă a mea, că dacă n-ai goangă nu ești om, degeaba înfuleci. Dumneata ce știi ? Să șamotezi și să dai la popice.
SUDRIGEAN *(privindu-l în ochi)* : Apoi chiar de-aceea că n-am gongi ca tine, bucura-m-aș să nu te mai văd, decît numai aicea — nu știu dacă m-ai priceput.
STELICĂ : Te-am. Hai, lasă. Ia-l și pe plăvanul ăsta de-aici că mai scap un șut în grădinița lui. *(Sudrigean clatină din cap amărît și iese cu Cotău.) (Vine Teodor Frențiu, c-o haină-n mînă. Scoate niște bani și-i dă lui Fotea.)*
TEODOR : Îți foarte mulțumesc. Atîția-s ?
STELICĂ : Ce-i mă, bibiloanță ?
TEODOR : Banii. Știi care. Cînd am fost duminică la mozi.
STELICĂ : Unde ?
TEODOR : La cinema și la urmă am beut bere.
STELICĂ : Hai fugi bă d-aici, fii cucoană serioasă.
TEODOR : Nu se poate. Îmi pare rău.
STELICĂ : Hai, bă, ce ! Fugi cu marafeții d-aici. Ce, mandea stă-n ei ? Da te-amețișă, bă. A bătrînă ce zise ?
TEODOR : Apoi nici după bună-mea nu m-oi lua...
STELICĂ : Da' 66, știi ? *(Teodor tot întinde banii.)* Ce-i cu ăștia ? *(Supărat.)* Lasă bă, că dai și tu odată. La pomana mea dai ? *(Se uită la turn, îl măsoară.)* Mai aveam nițel

și mierleam. *(Cum Frențiu îl privește.)* Da, da de la 90 de metri, mă! Cel mai mare turn din țară! Spune-mi unul mai baban și-acolo mă duc să lucrez! Că de ce, bă, să poată altul ce pot eu? Boala mea e să fiu sus, — la „Scînteia" tot băiatul a împins. Auzi bă: să fii acolo și să te ginești la Hunedoara! Mă, Stelică, ziceam, acu-i acu: da' face! Unde-i tactu, să te vadă!

TEODOR: Al meu a murit. *(Cu oarecare neplăcere.)* Și nici n-are ce să vadă! *(Îi dă și haina.)* Îți mulțumesc de haină, că mi-ai dat-o, că dacă nu, mă uda tot.

STELICĂ *(nemulțumit)*: Fugi, mă, ce ți-am dat! Să nu-ți dau vreo două acu', ce-s eu să mă tămîiezi așa, moaște? Da care-i ăl de-o cîrpi?

TEODOR: Bună-mea.

STELICĂ *(luîndu-l pe Teodor de braț)*: Hai la gateriști să ne gimbim nițel la cocsul ăla, poate îi găsim noi chichirezul.

TEODOR *(urmîndu-l)*: Mai știi!

STELICĂ: Și... dacă tot ne-ncurcăm, îi mai ardem și-o ghiftă cu vagonetul, c-or fi băieții dărîmați.

TEODOR *(uimit și mulțumit)*: Să-ncărcăm noi doi o ghiftă de cocs în vagonet?

STELICĂ *(cu un gest de grozavă larghețe)*: De la noi așa!... Las-să fie!... *(ies.)*

Tabloul 5

(Cabinetul directorului. A intrat, de o clipă inginerul Calistrat, încă palid).

DIRECTORUL: Dumneata cred că știi ce urmări are întreruperea curentului.

INGINERUL ȘEF: Știu.

DIRECTORUL: Știi, sau nu știi?

INGINERUL ȘEF: Am spus.

DIRECTORUL: Datu-ți-a careva de la minister aprobare pentru asta?

INGINERUL ȘEF: Nu mi-a dat. Am întrerupt pe răspunderea mea.

DIRECTORUL: Știi ce se întîmplă acuma cu șarja de oțel și fontă?

INGINERUL ȘEF: Știu ce se întîmplă în toate sectoarele. Dar dumneavoastră știți ce se întîmpla cu termocentrala dacă nu întrerupeam?

DIRECTORUL: O să se vadă.

INGINERUL ȘEF: Mai aveți ceva cu mine?

DIRECTORUL: Nu. Aștept verificarea turbinei și a cazanelor.

INGINERUL ȘEF: Bine.

DIRECTORUL *(cînd inginerul șef a ajuns la ușă)*: Încă ceva... *(Inginerul șef se întoarce.)* De ce o îmbraci pe nevasta dumitale în culori așa de tari?

INGINERUL ȘEF: ...

DIRECTORUL: Aici e oraș muncitoresc, vrei să ai nemulțumiri cu oamenii?

INGINERUL ȘEF: Tovarășe director, după munca mea vreau s-o văd și pe ea mulțumită. Eu nu mă uit la mine.

DIRECTORUL *(cu oarecare prietenie bărbătească)*: Ba eu ored că nu te uiți la ea. Mă rog. În fine, o să aflăm rezultatul anchetei. Dacă ai întrerupt degeaba, știi ce se întîmplă.

INGINERUL ȘEF: *(Înaintează trei pași)*: Aveți vreo îndoială?

DIRECTORUL *(nu răspunde). (Inginerul șef, iese.) (Sună și spune șefei de cabinet)*: Frențiu să vină. *(Camerista iese. Intră Frențiu.)*

TEODOR: Să trăiți, tovarășe director.

DIRECTORUL: Cine te-a învățat să zici așa? Noroc! Ce-i? *(Totul decurge extrem de dinamic.)*

TEODOR *(tușind)*: În legătură cu mutarea mea.

DIRECTORUL: A fost bună-ta și s-a rezolvat. Altceva mai vrei?

TEODOR: A fost bună-mea aici?

DIRECTORUL: Ba nu, a fost sfînta Paraschiva.

TEODOR: Ea a zis să mă mutați?

DIRECTORUL: Te-am mutat. Mă, eu n-am timp. Spune ce vrei.

TEODOR: Nu merg.

DIRECTORUL: Unde nu mergi?

TEODOR: Nu merg nicăieri. Eu acolo stau unde am fost.

DIRECTORUL: Atunci ce mă codobețiți de cap?

TEODOR *(sfios)*: Eu...

DIRECTORUL: De ce nu mergi? Îi muncă mai ușoară. Tu ești galben la față. Spunea bună-ta că ești bolnav cu inima.

TEODOR: Nu mă duc. Eu sînt apaductier. Atît. Eu stau unde-i locul meu.

DIRECTORUL: Mă, nu te lăcomi la cîștig.

TEODOR: Nu mă lăcomesc.

DIRECTORUL: Hai că te mut unde-i plată mai bună. Mergi?

TEODOR: Nu merg.

DIRECTORUL: Hai că nu glumesc.

TEODOR: Nici eu nu glumesc.

DIRECTORUL: Ce-ți place ție, mă, la bateriile acelea? Îi prea cald pentru tine.

TEODOR : Nu-i.
DIRECTORUL : Nu-mi spune tu mie că şi eu am fost apaductier, bată-l dracu de cazan.
TEODOR : Tovarăşe director.
DIRECTORUL : Aveţi acolo o bandă a voastră, aşa-i ?
TEODOR : Da...
DIRECTORUL : Ştiu eu, mă. Toţi golanii-s acolo. Şi tu vrei să stai cu ei, aşa-i ?
TEODOR : Apoi cum n-aş vrea, că-s curios : îl putem scoate ?
DIRECTORUL : Ce ?
TEODOR : Cocsul nostru !
DIRECTORUL : N-ai decît să stai, fir-aţi voi de rîs. Da' să n-o mai trimiţi atunci pe bună-ta la mine.
TEODOR : N-am trimis-o eu.
DIRECTORUL : No, bine, du-te, servus. Tu eşti utemist ?
TEODOR : Sînt.
DIRECTORUL : No, atunci să aveţi grijă de bateria ceea care-i pe mîna voastră. Auzitu-m-ai ? Îţi dă bună-ta să mînci ?
TEODOR : Îmi dă.
DIRECTORUL : Să-ţi dea, mă, să mînci mai mult. Nu mai strîngeţi bani deoparte să cumpăraţi feldere şi jugăre. Lasă, mă, parcă nu ştiu eu ce fel de neam sînteţi, parcă n-am văzut-o ? No, noroc şi sănătate !
TEODOR : Să trăiţi !
DIRECTORUL : Servus.
SECRETARA : Tovarăşul inginer Turturică.
DIRECTORUL : Să vie *(Intră inginerul Turturică.)*
TURTURICĂ : Tovarăşe director...
DIRECTORUL : Vrei să-mi spui că nu-i posibil, asta vrei ?
TURTURICĂ : În principiu totul e posibil. Dar noi trebuie să ne întemeiem pe date strict ştiinţifice, controlabile. Aşa e marxist.
DIRECTORUL : Întemeiază-te, dar fă-mi cocs.
TURTURICĂ : Vă dau datele şi vă dau şi raţionamentul.
DIRECTORUL : Uite raţionamentul, ţi-l dau eu : nu-i cocs, nu-i fontă ; nu-i fontă, nu-i oţel ; nu-i oţel, nu-s laminate ; nu-s laminate, nu-s maşini... mai departe ştii şi dumneata.
TURTURICĂ *(cu un zîmbet)* : Ştiam şi pînă aici, tovarăşe director.
DIRECTORUL : Ce n-ai ? N-ai cărbune ? N-ai vagoane ? N-ai tehnicieni ? N-ai muncitori ?
TURTURICĂ *(intrigat)* : Am.
DIRECTORUL *(cu intenţie)* : Pare că totuşi n-ai ceva. Ce ?
TURTURICĂ *(încercînd să fie ironic)* : Poate n-am cunoştinţe suficiente.
DIRECTORUL : Poate. Poate ai prea multe.
TURTURICĂ : Voiam să vă dau raportul tehnic.
DIRECTORUL : Ce spune raportul tehnic : putem sau nu putem ?
TURTURICĂ : Citiţi-l, vă rog, cu atenţie.
DIRECTORUL : Dumneata n-auzi ce te întreb ?
TURTURICĂ : Tovarăşe director, sînt un om de bună credinţă ; vă rog să mă credeţi că dacă...
DIRECTORUL : Lasă domnule buna credinţă, mie-mi trebuie cocs, auzi ?
TURTURICĂ *(încălzindu-se)* : Dar dacă-i demonstrat ?...
DIRECTORUL : Nu-i demonstrat nimic. Pînă în minutul cînd murim nu-i demonstrat că din cărbunele de la Lupeni nu se poate face cocs. Toate erau demonstrate. Era demonstrat că bolşevicii nu-i pot învinge pe albi. Era demonstrat că ruşii n-au pricepere tehnică. Era demonstrat că noi sîntem plugari. Şi că pămîntu-i drept a fost demonstrat.
TURTURICĂ : Cu toate astea nici sfericitatea pămîntului, după ultimele teorii...
DIRECTORUL : Tovarăşe inginer, la ora asta mi-e tot una dacă pămîntul e rotund sau pătrat. Nu mi-e tot una dacă cocsul e bulgăre sau lungueţ. Mie adu-mi cocs tare şi-ţi primesc toate teoriile. Atunci poţi să-mi demonstrezi şi că eu nu exist. Dar deocamdată cît sînt aici am să-ţi cer mereu cocs, şi înc-odată cocs ! M-ai înţeles ? Poftim, şi ia-ţi şi raportul tehnic. Sau lasă-l aicea, îl bag la mine, să am pe ce pune cocsul. *(Îl închide în safe.)* Aşa, mai e ceva ?
TURTURICĂ *(jignit)* : În condiţiile astea...
DIRECTORUL : În condiţiile astea, tovarăşe, da ! Ce alte condiţii mai vrei ? Îţi dăm tot. Lasă, fă teorie marxistă cînd îi de făcut. Acuma fă cocs, pentru asta eşti aici. Ăsta-i marxismul dumitale acum. *(Cîntărindu-l.)* Fiindcă veni vorba, de cînd eşti aşa politician mare ? Parcă erai apolitic, inginer. Dă-ne producţie, tovarăşe, şi pe urmă vorbim. Dar deocamdată, cocs ! Şi repede ! *(Sună şefa de cabinet.)* Cine mai e ?
SECRETARA : Tovarăşul Urlea.
DIRECTORUL : Trebuia să-l bagi înaintea lui Turturică.
(Intră Urlea.)

DIRECTORUL : Cum e, Petre ? Ce-i de nou ?
URLEA : Prost.
DIRECTORUL : Ce-aţi făcut ?
URLEA : Am controlat toate fazele.
DIRECTORUL : Şi ce crezi ?
URLEA : Cred că trebuie îndreptate toate. Nu-i nevoie de nici o filozofie. Bătrînul Socală ocheşte rău în camera de şarjare.
DIRECTORUL : Puneţi altul.
URLEA : Am pus azi. Praful trebuie mărunţit mai mult.
DIRECTORUL : Ce propui ?
URLEA : Să-l mai trecem printr-o moară cînd ajunge sus.
DIRECTORUL : Nu îngreunaţi procesul tehnologic ?
URLEA : Ba da, dar n-avem ce face.
DIRECTORUL : Nu-mi place.
URLEA : Nici mie. Nu le place nici la oameni. O să se strîngă în coşu' morii, o să trebuiască tot timpul piscălit cu beţele.
DIRECTORUL : Atunci ?
URLEA *(simplu)* : O să-l piscălim cu beţele. Măcar pînă ne vine altă idee în cap.
DIRECTORUL : Cărbunele cum e ?
URLEA : Mai bun. Şi Călanul s-a îndreptat. A fost acolo o tovarăşă foarte activă. A făcut treabă bună.
DIRECTORUL : Cine ?
URLEA : Tovarăşa Sădeanu. O funcţionară.
DIRECTORUL : Sădeanu, Sădeanu ?... N-am auzit.
URLEA : Vecină cu mine.
DIRECTORUL *(privindu-l într-un fel ciudat)* : Şi cum a apucat-o pasiunea cocsului pe tovarăşa Sădeanu ?
URLEA : Nu ştiu ce vrei să zici. E o femeie muncitoare.
DIRECTORUL *(trecînd)* : Bine, Petre. O s-o chem şi eu s-o văd.
URLEA : N-ai decît.
DIRECTORUL : Cînd îmi daţi cocs ?
URLEA *(în glumă)* : Miercuri, e bine ?
DIRECTORUL *(rîzînd)* : De ce nu marţi ? *(Îi pune mîna pe umăr.)* Tu ştii ce-i asta, n-am nevoie să-ţi spun.
URLEA : Ştim toţi cei din organizaţia de bază.
DIRECTORUL *(îl conduce prietenește pînă la uşă)* : Măi, în camera ceea de şarjare, poate că nu băgaţi destul cărbune. Trebuie băgat să se astupe toată, să nu rămînă aer nici o ţîră. Ai tu grijă, controlează cînd o umple. *(De la uşă)* Mai e careva ? *(Se întoarce şi pune mîna pe telefon.)* Dă-mi comercialul. Allo, tovarăşe, ce-mi faci cu zgura ? De ce s-o dai cînd poţi s-o vinzi ? Vinde-o dracului să cumpărăm televizoare la oameni. Dumneata ai ? Să vii la club atunci, să vezi *(Între timp a intrat cu paşi de pisică Stelică Fotea şi s-a oprit mai încolo.)* Ce-i mă ?
STELICĂ : Mă chemarăţi ?
DIRECTORUL : Tu m-ai înjurat, mă, de sus ?
STELICĂ : Eu.
DIRECTORUL : Mă, tu crezi că eşti mai mare golan ca mine, mă ? Crezi că eu nu ştiu înjura ? *(Stelică tace, amuzat.)* Tu dacă ai putea, m-ai şi bate, aşa-i ? Hai, zi-i, nu şedea cu limba-n gură.
STELICĂ : V-aş.
DIRECTORUL : Vezi că te-am ghicit, mă ? Hai mai aproape. Eşti slab ca mîţa. Nu-ţi dă destul la cantină ?
STELICĂ : Dracu s-o ia !
DIRECTORUL : Mă, dacă tu şi pita o înjuri ce să mai zic că-l înjuri pe director care nu-i chiar ca pita ? Ce ţi-i de lipsă ? Să zic să vă deie şi de cel verde înainte de masă, barem, o sută. Să zic, mă ?
STELICĂ *(cam şifonat)* : Uite ce...
DIRECTORUL : Vrei tu o răchie, mă ? O cireaşă ? *(Ironic.)* Toţi directorii au răchie la ei în birou, ce zici ? Ori mai întîi ne batem ? Spune !
STELICĂ *(tace)*.
DIRECTORUL : Mă, eu am fost mai tare ca tine. Eu cînd mă puneam la careva după cap, îl lăsam jos. Una îi dădeam, pe umăr, şi era destul. Da' nu făceam atîta gură ca tine. Apoi cînd mă-mbetam tăceam dracului şi nu mai ştia nimeni. *(Se ridică de la birou şi vine în dreptul lui Stelică.)* Vrei tu una de la mine, mă, aşa cum sînt acuma ? *(Îl apucă de umeri. Fotea crede că vrea să-l bată şi se fereşte, dar directorul îl ţine de umeri ca şi cînd l-ar îmbrăţişa.)* Ei, ce-i necazul ? *(Stelică, încă neîncrezător se subţiază ca o pisică, gata să scape.)* Nu fugi mă că te văd fetele fugind şi se rîd. Hai, şezi aici. *(Arată fotoliul de piele.)* Şi spune cum e cu cantina. Da' scurt, că n-am vreme. Fură careva ?
STELICĂ : Eu ştiu ! ?
DIRECTORUL : Apoi atunci prinde-l. Cine vrei să-l prindă, eu ? Mă, voi trebuie să fiţi hoţi mai mari decît el, să-l prindeţi. Apoi să mi-l daţi mie, că ştiu eu ce să fac cu el. De ce-ai strigat ieri la cantină ?
STELICĂ : Păi dacă-mi zvîrle crăpeala aşa în scîrbă. Să se uite la om cînd îi pune înainte, nu aşa. Ori ce crede, că dacă vin negru de la cocs am păscut porcii cu tat-su ?

DIRECTORUL: Negru vii, dar ce treabă faci tu acolo?
STELICĂ: Oi face şi eu că doar n-oi lăsa să facă alţii înaintea mea.
DIRECTORUL: Păi dar tu eşti cofrajist.
STELICĂ: Şi ce, cocsul e numai al ălora de-l cară, dar noi ce-om fi, lăuze?
DIRECTORUL: Hm... şi zii, vrei să se uite fetele alea la tine în ochi, să le doară capul? Bine, mă. Nu-ţi ajunge cîte le-ai zăbunit de cap? Apoi mă, să ştii că eu te-nsor.
STELICĂ: Eh!
DIRECTORUL: Io-s naşul tău, mă. Te-nsor, îţi dau casă, te-nvăţ să fierbi mîncare. Copii ştii să faci?
STELICĂ: Deh...
DIRECTORUL: Să faci, mă, dar la tine acasă, nu la mine-n uzină! Înţelesu-m-ai? No, servus! *(Stelică se scoală să plece.)* Şi cînd găseşti una să vii că te-nsor eu.
STELICĂ *(descoperind o cutie cu ţigări pe masă)*: Îmi daţi voie?
DIRECTORUL: Haida tu, şmecherie!
STELICĂ: Puteaţi să fumaţi unele mai mişto, dom' director! Să trăiţi.
DIRECTORUL *(secretarei)*: Cheamă pe şefii de resorturi la şedinţă.

Tabloul 6

Bucureşti. Parcul Stalin. Spre seară. In spatele statuii se plimbă nervoasă o femeie în fulgarin. E Rina Calistrat. Un tînăr apare.

RINA: În sfîrşit! *(Stinge nervoasă ţigara.)*
DINU: Mă aştepţi de mult? *(Îi sărută mîna.)* Iartă-mă, am avut o mulţime de treburi. *(Sînt încă stingheriţi.)* E frumos aici. Nu? Vara e mai frumos. *(Rina nu răspunde. Priveşte departe spre lacuri.)* Asfaltul ăsta îţi dă o senzaţie de confort, nu ca noroaiele noastre. Spune-mi, cum m-ai găsit, ştiai că sînt la Bucureşti? Am fost foarte bucuros azi dimineaţă cînd ţi-am auzit vocea la telefon. De ce nu spui nimic?
RINA *(privindu-l cu o bucurie puţin mirată ca şi cînd acum şi-ar da seama unde se află)*: Dinule!
DINU: Draga mea! Nu-i aşa că...?
RINA: Lasă Dinule! *(Îl ia de braţ şi fac cîţiva paşi împreună.)*
DINU: Tremuri. Ţi-e frig?
RINA: N-am nimic.
DINU: E răcoare.
RINA *(fremătătoare)*: Ce-o să se întîmple acum?
DINU *(lejer)*: Nu ştiu. Nu mă gîndesc.
RINA: I-am lăsat vorbă că plec, în ultima clipă. Nici eu nu ştiam dinainte. O să facă legătura. E inteligent.
DINU: Nu trebuia...
RINA: Poate ai dreptate. Dar nu mă mai puteam ţine. Vream să i-o spun, s-o afle. Ah, era nemaipomenit! Şi zbuciumul acela tot timpul. Aici e linişte, nu-i aşa? Auzi cîtă linişte e aici? Dinule. *(Pare anxioasă.)*
DINU: Da...
RINA: Aici e linişte, verdeaţă... O femeie are nevoie de toate astea, nu? Spune, ce crezi tu despre mine?
DINU *(îi prinde umerii, neconvins)*: Ce să cred?... Cred că eşti... frumoasă.
RINA: Nu asta... *(După o pauză stînjenitoare.)* Adineaori m-ai întrebat dacă te-aştept de mult. *(Grav, privind peste el.)* Da, de mult. Nici nu ştiu dacă am făcut altceva pînă acum decît să aştept.
DINU *(pe care astfel de mărturisiri îl încurcă)*: Ei, de-acum gata. *(Practic.)* Spune unde vrei să mergem să ne distrăm puţin.
RINA: Unde vrei tu. Şi bineînţeles să nu ne cunoască nimeni. *(Cu acelaşi fior.)* Curios, şi aici am avut senzaţia că m-a văzut cineva.
DINU: Cînd?
RINA: Adineaori, a trecut un individ. S-a uitat lung.
DINU *(direct)*: S-a uitat lung pentru că eşti...
RINA *(îi astupă gura cu palma, el îi ia palma şi i-o sărută)*: Dinule! Aş vrea să mă pot destinde. Să nu mă înţelegi greşit. Aş vrea să mă pot deschide. Eu trăiesc numai între telefoane. Cînd mă sărută bărbatul meu, uneori... De ce zîmbeşti? Spun prostii, aşa-i? *(Îl mîngîie.)* Dragul meu! Ce bine-mi pare c-am venit. Adineauri mă simţeam stingheră, nu ştiu cum, străină... *(Are o neapărată nevoie de căldură, de confesiune.)*
DINU: Să mergem, vrei?
RINA: Mai stăm un moment... Ştii, am o senzaţie aşa de ciudată... Cînd am plecat l-am văzut pe Vlad între maşinăriile acelea infernale şi oamenii aceia încălziţi. *(Puţin obsedată.)* Parcă era un dirijor, sau un magician. În gară mi-a spus dispecerul că i s-a stricat ceva.
DINU *(reflex)*: Unde, la ce?
RINA *(puţin dezamăgită)*: Ce tresari aşa? Totdeauna se strică ceva. Şi voi săriţi. *(Altă voce, uşor tremurătoare.)* Dar eu nu sînt stricată, dra-

*TEREZA : Nu s-a meritat să mergeți la București, pentru atita_*
RINA : Și eu cred că nu s-a meritat...

gul meu ? *(Subliniind echivocul.)* Nu sînt stricată ? Eu nu îngrijorez pe nimeni ? Eu care trebuie să vin sute de kilometri ca să găsesc puțină căldură, și puțină liniște ? *(Se cramponează de el.)* Dinule ! Scumpul meu ! De ce nu-mi spui nimic ?

DINU : Ce să-ți spun ? Bine că sîntem aici.

RINA *(Încă reticentă)* : Spune drept. de ce ai venit ?

DINU : Fiindcă te...

RINA *(cu bucurie)* : Adevărat ?

DINU : Fiindcă te știam aicea, fiindcă m-ai chemat. *(Brutal.)* Rina, eu te doresc de multă vreme !

RINA *(după o suspensie, ca și cînd ar fi căzut de sus, dar s-a oprit la jumătatea drumului)* : Și eu te doresc de multă vreme ! Ești un bărbat, nepăsător, superficial, care știe să-și pună o cravată, care nu face caz de nimic mai mult decît de-o partidă de rugby, care nu se sperie cînd i se cere o situație urgentă...

DINU *(zîmbind)* : Tu știi că eu am venit ca să aduc o situație urgentă ?

RINA : Nu.

DINU : Ba da. Asta-i motivul pentru care sînt în București.

RINA : Numai ăsta ?

DINU : Și încă unul...

RINA : Da, îl știu. Nu, nu că mă iubești pe mine, nu. Ai vrut să evadezi, așa-i ? Să scapi de-acolo, nu ? Să ieși din Hunedoara aia infernală... !

DINU : Da, vreau să plec.

RINA *(pasionat)* : Ah, o urăști și tu, nu-i așa ? Eu o urăsc ca pe o dușmancă, ca pe o rivală a mea, pentru tot ce absoarbe și ține acolo încleștat cu dinții ei de oțel !

DINU *(rîzînd)* : Gelozie ?

RINA *(surd)* : Da, da. Și încăodată da. Sînt geloasă pentru el ; pentru tine...

DINU : Spune drept : dacă l-ai avea pe el, ai mai fi geloasă pentru mine ?

RINA *(sărutîndu-l agitat)* : Dinule ! Scumpul meu ! Nu știu ! Nu știu !

DINU *(mereu degajat dar și neașteptat de lucid)* : Rina, așa-i că-l iubești ? Că bărbăția e la el, nu-i așa ? El e magicianul, el e cel care stăpînește Hunedoara aia de țevi și de flacără, dușmanca, și o supune. Nu-i așa ?

RINA *(apărîndu-se de umbra lui Vladimir)* : Ia-mă în brațe ! Lasă ! Asta-i seara noastră, Dinule !

DINU : Tu știi bine că acolo-i lupta, nu aici. Tu ești și acum acolo, Rina, și te gîndești cu plăcere la golul pe care l-ai lăsat în casă, plecînd.

RINA *(sbătîndu-se împotriva evidenței)* : Taci, Dinule, lasă. Hai să mergem să ne aiurim.

DINU : Nu ești sinceră cu mine, Rino. De cînd ai stins țigara, am simțit că-ți pare rău c-ai venit.

RINA *(izbucnind)*: Şi tu ?? Tu care umbli cu Hunedoara pe urmele tale din minister în minister, şi mi-o opui ca pe o scuză pentru toate întîrzierile ? !...

DINU : Cu mine e altceva, Rina. Eu plec.

RINA : Tu poţi să pleci ? *(E stupefiată.)*

DINU : Eu plec. *(Uşor cochet.)* Am aventura mea. O aventură cu fizica nucleară.

RINA : Nu înţeleg.

DINU *(nonşalant)* : Draga mea, de cîţiva ani eu studiez fizică nucleară, pentru mine. E micul meu secret. Acum am ajuns la convingerea că aş fi mai util aici, la reactorul care se face, decît în oricare altă parte. De asta am venit, ca să mă transfere. Încerc să-mi fiu... credincios : mie însumi.

RINA *(pipăindu-l pe obraz, mîngîindu-l, dezolată că-l pierde)* : Spui adevărat, Dinule ?

DINU *(dînd-o binişor la o parte)* : Cu riscul de-a nu mai trece drept un nepăsător amator de rugby. Cu riscul de a nu mai trece drept un înnodător bun de cravate.

RINA : Toţi se aranjează, doamne dumnezeule ! Toţi se ţin de ceva !

DINU : În cîţiva ani poate ai să auzi despre mine.

RINA *(sălbatic)* : Nu mă interesează ! Eu vreau să aud acum despre tine, acum ! S-aud că nu eşti nimic decît un ins care mă iubeşte. Un ins care a venit special din...

DINU *(cu o uşoară iritare)* : Draga mea, hai să mergem. Ştiu un local pe Ştefan cel Mare, plăcut, discret...

RINA : Mă măcinaţi între voi ! Mă măcinaţi parcă aş fi un praf de ăla negru de cărbune. Parcă n-aş avea suflet. Şi cu cît mă măcinaţi am să mă fac mai dură, auzi ? Tot mai dură !

DINU *(izbit de un lucru la care el s-a gîndit pe alt plan)* : Asta-i soluţia. să ştii ! *(O spune ca pe o nostimadă, subit.)*

RINA : Soluţia la ce ?

DINU : Soluţia pentru cocsul de la Hunedoara. Vorbesc serios *(Dar surîde.)* Cu sufletul e altfel, dar praful trebuie măcinat cît mai mărunt şi remăcinat. Asta este.

RINA *(între zîmbet şi lacrimă)* : Ah, rivala, rivala ! Şi aici ?

DINU *(franc)* : Rina, scumpa mea, nu ştiu ce să-ţi spun. Poate trebuia să mă îmbăt înainte de a veni aici. Poate trebuia să te sărut din prima clipă, să nu te las să vorbeşti ! Poate şi acum ! *(Se repede nefiresc s-o îmbrăţişeze.)*

RINA *(puţin amărui)* : Fii cuminte, tovarăşe inginer. E inutil să ne mai expunem. Îţi doresc noroc pentru transfer.

DINU : Eşi drăguţă !

RINA *(încercînd să glumească)* : Doreşte-mi şi tu noroc pentru cînd mă voi întoarce la postul meu de dispecer-adjunct.

DINU *(pe jumătate serios)* : Poate ai să poţi avansa. *(Sincer.)* Şi cînd mă gîndesc ce rău o să-mi pară că te-am avut aicea şi... Ce prost am fost !

RINA *(flatată de acest prin elan sincer care vine aşa de tîrziu)* : Nu se ştie cînd am fost proşti, dragul meu. Dar nu cred că acuma *(Îl ia de braţ şi pleacă spre ieşire trecînd pe lîngă bazinul cu apă.)* Dinule ! Cu ce seamănă luminile astea răsfrînte în apă, jucînd ?... Galbene, roşii, portocalii... Nu ghiceşti ? Cu ochii ei...

DINU : Ai cui ?

RINA *(cu un început de simpatie şi împăcare)* : Ai rivalei mele, Hunedoara. N-ai nimic să-i transmiţi ?

DINU : Am ceva...

RINA : O scrisoare ? *(Dinu neagă.)* Un pachet ? *(Dinu neagă.)* Ceva mai mare ? *(Dinu aprobă.)* Fragil ? *(Dinu zîmbeşte şi aprobă.)* Crezi c-o să fie mulţumită ?

DINU : Cu siguranţă... ! *(Îi ia mîna ; cu un elan.)* Sărut-o din partea mea !

RINA *(din care a dispărut orice amărăciune)* : Bine, am s-o sărut !

ACTUL III

Tabloul 7

Peste alt timp. După amiază de aprilie, către ora 6. Blocul muncitoresc din actul I, de astă dată fără faţadă. Se văd complet toate apartamentele. La parter nu e nimeni decît Tereza Schoner care e vizibil preocupată de un lucru şi doritoare să-l comunice cuiva. Ea trage uneori cu urechea cînd la un vecin, cînd la celălalt, să vadă dacă n-au venit acasă. Mai aşază o caserolă de alamă, mai potriveşte un preş. Nemaiştiind ce să facă, scoate tacîmurile dintr-un sertar şi începe să le frece cu vim.

La etaj, din cele trei apartamente, cel de la mijloc, al lui Urlea, e gol. Băieţelul cel

mare al lui Urlea. Ionel, e însă în vizită la bătrînul Rădulescu, alături, unde şade în faţa unui microscop şi priveşte cu atenţie, în timp ce chimistul lucrează la birou, cu faţa spre perete.

Dincolo, avocatul Sădeanu, îmbrăcat în trenci şi cu pălărie, e gata să iasă în oraş, iar Virginia în capod şi legată la cap, deretică odaia cu o perie cu coadă lungă. Se vede că a făcut o scuturătură mai mare, fiindcă lucrurile sînt încă răvăşite.

Camera Rădulescu

ALEXANDRU *(întorcîndu-se o clipă de la birou, băiatului)*: Îţi place ?

IONEL *(foarte ocupat, murmură ceva de neînţeles.)*

ALEXANDRU : E-n regulă ! *(Îşi vede mai departe de treabă.)*

Camera Sădeanu

CLAUDIU *(cu zîmbetul lui ironic)*: E incomplet ce faci. Dacă nu mă mături şi pe mine te-ai ostenit degeaba.

VIRGINIA *(fără să se tulbure)*: Noroc că-ţi cunosc acuma toată gama. Du-te şi te plimbă, vrei ?

CLAUDIU *(aşezîndu-se provocător pe un colţ de birou)*: Vasăzică mă cunoşti, nu ? De-acum altă partitură, nu ? Rap, rap-bum ! ! Bum ! Rap ! rap-bum, bum !

VIRGINIA *(fără să se oprească)*: Tu nu te simţi incomplet ? Eşti ca un instrument care nu e-n stare să scoată decît o singură melodie chinuită. Un fel de pianolă cu arc.

CLAUDIU *(ricanînd)*: Într-o zi, melodia asta se chema dragoste. *(Virginia nu răspunde.)* De altfel, te înşeli. Dimineaţa scot cele mai sublime melodii patetice şi progresiste. *(Tulburat de o amintire.)* Acum cîteva zile chiar, am apărat sacra orînduire a familiei care se destrăma. I-am convins, ca Orfeu. Aşa că vezi, doamnă, că sînt mai melodios decît îţi închipui. *(Amintirea stăruie.)* Era şi un copil acolo...

VIRGINIA : Eşti destul de deştept ca să-mi închipui că poţi juca orice.

CLAUDIU *(sarcastic)*: Mersi !

VIRGINIA : Ai izbutit să-i înşeli şi pe ei, aşa cum ai izbutit să mă înşeli şi pe mine.

CLAUDIU : Ăsta-i rechizitoriul de infidelitate ?

VIRGINIA : Infidelitate ? Singura ta fidelitate e că-i înşeli pe toţi. Pe tine inclusiv. De altfel, nici tu nu ştii cînd eşti sincer sau nu. *(Claudiu izbit de acest diagnostic nu răspunde. Virginia se opreşte din dereticat.)* Ascultă, Claudiu : vreau să-ţi propun ceva.

CLAUDIU *(cu un rînjet sarcastic)*: Poftim ! Cam ştiu ce vrei să-mi spui. Despărţirea.

VIRGINIA : Nu ştii nimic. Vreau să-ţi propun să organizăm puţin „înşelătoria" asta. *(Mirare la Claudiu.)* Încearcă să te porţi frumos cu mine, cuviincios. Să faci ca şi cînd m-ai preţui. Ca şi cînd ai şti că muncesc pentru un lucru serios şi important.

CLAUDIU *(frămîntîndu-se)*: Bine, dar ce e... ?

VIRGINIA : Încearcă ! În cadrul sistemului tău de înşelătorie generală, alege-ţi coarda asta. Închipuie-ţi că eşti la bară, că vorbeşti pentru efect. Tratează-mă ca pe un om ! Ca pe un client, poftim, care dacă nu-ţi plăteşte alt onorariu...

CLAUDIU : Ştiu, casa şi celelalte...

VIRGINIA : Nu casa şi celelalte. Şi casa. Şi curăţenia pe care ţi-o fac. Ceaiul pe care ţi-l aduc. Dar nu asta. Faptul că-ţi vorbesc cu politeţe. Că păstrez aparenţele unei căsnicii normale. Că te consider, totuşi, bărbatul meu faţă de toată lumea. Vezi, şi eu mă pretez la această înşelătorie...

CLAUDIU *(mai slab)*: Mă mir. Tu care eşti o fiinţă...

VIRGINIA : De ce să te miri ? Uneori îmi imaginez chiar că aş mai putea fi mulţumită cu tine. *(Îl priveşte cu ceva din afecţiunea veche.)*

CLAUDIU *(scîncind ironic)*: Psihoterapie !

VIRGINIA : Cum vrei să-i zici. Uite, îţi cer asta. Sergiu o să vie acum două săptămîni în vacanţă. Încearcă să te porţi ca şi cînd între noi totul ar fi în ordine. *(Cu implorare.)* Măcar două săptămîni. Dacă nu pentru mine, pentru el. Băiatul nu trebuie amestecat în toate gunoaiele.

CLAUDIU *(privind fotografia băiatului pe perete, oarecum impresionat)*: Şi speri că-n modul ăsta... ?

VIRGINIA *(demn)*: Sînt datoare să sper.

CLAUDIU *(anxios)*: Şi pe urmă ? *(Tăcere.)*

VIRGINIA *(copleşită de amărăciune)*: Acuma lasă-mă te rog să termin, că e tîrziu.

CLAUDIU *(se ridică de pe birou, accentul nevestei lui l-a pătruns ; îşi pune din nou pălăria, iese reluînd ca un ecou)*: ...E tîrziu ? *(din uşă, întorcîndu-se, cu o voce neobişnuit de profundă)*: Eu te-am considerat

totdeauna un om, să ştii. *(Sincer.)* Fără să simulez.
VIRGINIA *(o vibraţie stăpînită)*: Bine, lasă. *(Continuă să şteargă pereţii.)*

Camera Rădulescu

IONEL: De ce se văd astea aşa verzi, tovarăşe?
ALEXANDRU *(întorcîndu-se de la birou)*: Pentru că sînt verzi tovarăşe. Mai ai? *(Scoate din sertar alte lamele. Băiatul se apropie, se uită la cărţi.)* Ia-le şi p-astea.
IONEL: Ştii că l-au prins pe Dipşe cel Mare? Mi-a spus tata.
ALEXANDRU: L-au prins? Da' cine??
IONEL: Nu ştii? Toată lumea ştie. Îi cel mai mare hoţ care a existat în ţara Haţegului. Atîta a mai furat! Zicea mama să fim cuminţi că vine Dipşe. La toţi le era frică de el. Dumneata cum de nu-l ştii, tovarăşe?
ALEXANDRU: Nu-l ştiu, tovarăşe. *(Rămîne nostalgic.)* Ca să vezi: pe Dipşe cel Mare, îl cunosc toţi. De Alexandru Rădulescu-Firu nu ştie mai nimeni.
IONEL: Cine-i acela Rădulescu-Firu?
ALEXANDRU *(dîndu-i lamelele)*: Ia-le şi pe astea şi te uită la microscop.

(Se aude o maşină care opreşte. Tereza priveşte, e bucuroasă că vine cineva. Vladimir şi Rina Calistrat trec pe după colţul casei şi intră la ei. Camera Calistrat. Patul nefăcut. Cutia cu pick-up deschisă. Sticle cu coniac pe masă. Soţii Calistrat sînt cam stînjeniţi.)

RINA *(după ce a examinat fugitiv camera, se întoarce şi vrea să se arunce de gîtul lui Vladimir, dar se stăpîneşte. El pare că abia acum vede dezordinea pe care a lăsat-o şi încearcă să pună lucrurile la loc. Ea, scoţîndu-şi mănuşile)*: Cum se face că erai la gară?
VLADIMIR: Întîmplător. Aveam de vorbit pentru un transport de materiale.
RINA: Da' ce, inginerul-şef se ocupă de materiale la voi?
VLADIMIR *(nu răspunde; spune încurcat)*: Am lăsat cam dezordine. M-am grăbit azi dimineaţă.
RINA *(scoţîndu-şi fulgarinul)*: Bine. Cel puţin o să am şi eu un pic de treabă.
VLADIMIR: Cum e la Bucureşti?
RINA: Călduţ. La voi aici e mai rece *(La o privire scrutătoare a lui Vladimir, rectifică.)* La noi aici. Tu ce faci?
VLADIMIR: Acelaşi lucru.
RINA: Florile astea cine ţi le-a adus?
VLADIMIR: Nu mi le-a adus nimeni. Eu le-am adus.
RINA: Ai slăbit. Ai fost bolnav?
VLADIMIR: Nu. Ei, acum mă duc.
RINA: Nu mai stai puţin cu mine?
VLADIMIR: Nu pot, Rina. *(Cu un grăunte de duioşie ascunsă.)* Poate eşti obosită, culcă-te.
RINA: Vii tîrziu?
VLADIMIR: Am să viu devreme. Sper. Cînd sună la cocserie.
RINA: Dar ce legături ai tu cu cocseria?
VLADIMIR *(ironic)*: Am şi eu legăturile mele.
RINA *(aruncîndu-se, în sfîrşit, de gîtul lui)*: Vlad!
VLADIMIR (încurcat, încercînd s-o desprindă): Bine, bine. Hai. Bună seara! *(Iese, se aude maşina plecînd. Rina se aşază fericită într-un fotoliu. Tereza, după ce a privit de la ea plecarea maşinii, merge şi bate la uşa soţilor Calistrat.)*
RINA: Intră. Cine e?
TEREZA: Eu sînt, doamnă. Aţi venit?
RINA: Da.
TEREZA: Ioi ce bine c-aţi venit! V-aţi dus şi eu n-am ştiut vorbi cu nimeni, am putut să bolînzesc. Ioi da' fainã este doamna. La Bucureşti e frumos tare. Cumpărat-aţi ceva?
RINA: Am mai cumpărat.
TEREZA: Aici nu-i nimic, numai lucruri rele. Şi eu am vroit să cumpăr la Todoruţ ceva, dar mai bine mai aşteptăm. Ştiţi ce-a făcut?
RINA: Cine?
TEREZA: Todor. Am vroit să-l schimb de la cocs; el nu şi nu, e încăpăţînat. După amiază mai lucrează ceva, dar nu ştiu ce că nu vrea să-mi spună. Nu mai e copilul care a fost. Atîta se uită de urît la mine! Asta aţi luat-o, doamnă? Apoi asta-i şi la noi aici. De la Bucureşti aţi luat-o?
RINA: Da.
TEREZA: Apoi, asta e şi la noi aici. Nu s-a meritat să mergeţi la Bucureşti pentru atîta.
RINA *(cu altă intenţie)*: Şi eu cred că nu s-a meritat...
TEREZA: Vai, doamne, supărat a fost domnul inginer!
RINA *(atentă)*: De unde ştii?
TEREZA: Ştiu eu. Cînd venea noaptea tîrziu totdeauna nu se culca pînă nu

punea la gramofon o muzică, asta care îi place și la doamna.

RINA *(mișcată)*: Serios ?

TEREZA : D-apoi. Într-o zi ne-am întîlnit pe scară, zice : Tereza-néni, nu știi unde se capătă niște flori de iorgovan ? — Ba cum să nu — zic. Cred că era și o țiră...

RINA : Nu mai spune ! *(Din cochetărie.)* Dar de ce ?

TEREZA : Nu cred că i-o plăcut că ați plecat chiar acuma cînd a avut baiul.

RINA : Ce a avut ?

TEREZA : Baiul. Nu știți ? Apoi a fost bai mare, mi-a spus mie Uiváry, care lucră la uzină. Au vrut să-l închidă.

RINA : Pe cine ?

TEREZA : Pe domnul inginer. Că în ziua cînd ați plecat, a oprit uzina.

RINA *(stupefiată, cade pe un fotoliu)* : A oprit uzina ?

TEREZA : A fost ceva defect la motor, zice Uiváry, chiar atunci cînd ați plecat. Și încă nu s-o gătat. Or venit și de la minister, fuga-fuguța.

RINA *(punînd mîna pe telefon)* : Allo ! Tovarășul inginer șef. Vlad ? E ocupat ? Spune-mi, e o comisie de anchetă acolo... care... ? Pleacă astăzi ? Face procesul-verbal acuma ? Mulțumesc *(Închide, punîndu-i lui Tereza stofa în mînă, ca să scape de ea mai repede.)* Uite, ia dumneata stofa asta, și...

TEREZA : Apoi... eu ce să fac cu ea ? Cît costă ?

RINA *(încercînd s-o facă să plece)* : Ia-o !... Am primit-o și eu cadou...

TEREZA : D-apoi... Ce să fac eu cu ea ?

RINA *(agitată)* : Nu știu. Și zici că domnul inginer era abătut ?

TEREZA : Cred și eu că era. Apoi, fiecare cu necazul lui. Nu merg lucrurile tot oblu. Iacă și eu...

RINA : Lasă că-mi spui altădată...

TEREZA : Spun, da. *(Începe să plîngă subit.)* Vai doamnă, atîta-s de amărîtă și eu, doamnă !

STELICA : Rozico, să mor eu dacă nu-mi place de tine. Zău, na! Pe ce vrei tu !

RINA : Da' ce-i, Tereza-néni ?

TEREZA (plîngînd) : Atîta-s de amărîtă, doamnă, pentru Todoruţ. Nu mai ascultă, nu mai vrea să meargă la Arad ! Bate-l Doamne pe cine l-a bolunzit pe Todoruţul meu !

RINA : Lasă, Tereza-néni, că şi aici e bine. *(Telefon.)* Allo, da. Cine-l, caută ? A, da *(Liniştindu-se.)* Ştiu. Am să-i comunic. Foarte bine. *(Îşi ia carneţelul, notează şi pune nota lîngă telefon. E mulţumită că a intrat într-un rost mai vechi.)* Lasă, Tereza-néni. *(Cu mai multă convingere decît adineaori.)* Că nu e chiar aşa de rău nici aici... *(O împinge spre uşă, binişor.)*

TEREZA : Apoi, dacă aveţi nevoie să vin să vă ajut la orînduit, că la mine-i făcut tot.

RINA : Bine, am să te chem eu, dacă e nevoie...

TEREZA *(ieşind, vede vasul, cu surpriză plăcută)* : Iacă a găsit domnul inginer iorgovan !... *(Pleacă la ea unde continuă să se smiorcăie şi să cureţe tacîmuri în vreme ce Rina începe să strîngă lucrurile din cameră, încet, fără să se grăbească.)*

(Între timp, Petre Urlea s-a întors acasă, a intrat, a văzut că nu e nimeni şi a plecat alături, la Rădulescu, unde şi-a descoperit feciorul umblînd la aparate tehnice.)

URLEA : Noroc, tovarăşe inginer.

ALEXANDRU : Să trăieşti, tovarăşe Urlea. Ce faci ?

URLEA *(lui Ionel)* : Mă, da tu aicea eşti, vîndrocule ? N-a avut cine strica aparatele astea frumoase ? *(Lui Alexandru.)* D-apoi, tot lucraţi, tot lucraţi ?

IONEL : Tată, să vezi cum se vede prin oglinda asta !

ALEXANDRU *(lui Petre)* : E ca şi cum m-ai întreba : tot cu ochi albaştri, cu ochi albaştri ?

URLEA *(zîmbind)* : Hm ! *(Despre Ionel.)* Dar nu strică el nimic aici ?

ALEXANDRU *(cu tîlc)* : Nu ştiu. La urmă, să nu vă pară rău dacă iese chimist şi nu iese sportiv.

URLEA *(zîmbind)* : Are el grijă să dea şi-n minge, aşa-i ? Hai mă, poţoc !

IONEL : Mai lasă-mă tată, să mă uit !

URLEA : Dar poate că tovarăşul inginer...

ALEXANDRU : Lasă băiatul aici la mine. Am să-l învăţ să joace şi şah. Pe nepotu-meu tot eu l-am învăţat fizică — acum e la reactor, la locul lui. *(Melancolic.)* A devenit ambiţios, nu mai vrea să primească nici un leu de la mine. Peste vreo doi ani o să-nceapă să-i dea şi lui Ionel fetele telefoane la mine... Mai vorbesc şi eu atuncea cîte un pic. *(Serios.)* Ştii că praful de cocs e din ce în ce mai bun ? S-a împutinat serios sulful şi substanţele volatile.

URLEA : Da, ştiu. Şi ştiu că-i mai bun de cînd te ocupi dumneata de degresare, adică de cînd ai ieşit o ţîră din laboratorul acela...

ALEXANDRU : Şi umiditatea a scăzut la 4% şi o să mai scadă.

URLEA : Îmi place aici. La noi, de ce nu-i ca aici ?

ALEXANDRU *(scăpînd o mărturisire)* : Mie, dimpotrivă, îmi place cum e la voi.

URLEA *(foarte cordial)* : Apăi, atunci, de ce nu vii şi pe la noi odată ?

ALEXANDRU *(luminîndu-se)* : Am să vin, zău am să vin...

Camera Sădeanu

VIRGINIA : Intră.

URLEA *(cam ţeapăn)* : Tovarăşă Sădeanu, aş fi vrut să vorbesc ceva cu dumneata.

VIRGINIA : Vai, cum m-ai găsit ! Şi cu casa întoarsă pe dos !

URLEA : Nu-i nimic.

VIRGINIA : Şi legată la cap !

URLEA *(amintindu-şi)* : Da, şi eu... nu sînt bărbierit...

VIRGINIA : Ştii ce ? Lasă-mă puţin să mă aranjez şi pe urmă... stăm de vorbă. *(Cu oarecare stîngăcie.)* E important ?...

URLEA *(Privind-o fix)* : Destul de important.

VIRGINIA : Despre cocs ?

URLEA : Nu...

(Virginia rămîne intrigată. Urlea iese şi se duce la el, unde începe să se bărbierească cu grijă. Virginia pune cîteva lucruri la loc, apoi îşi scoate basmaua şi începe să-şi pieptene părul lung. Dacă oglinzile respective sînt pe acelaşi perete, pregătirea aceasta simultană schiţează o involuntară intimitate.)

Camera Calistrat. Telefon.

RINA : Alo. Da. Cu dînsul ? Nu puteţi să-i spuneţi decît lui ? Da, soţia la telefon. Probabil că e ocupat. Da, spuneţi. *(Îşi ia o hîrtie şi înseamnă.)* Cîţi kilowaţi ? Da, am notat. Ce fel de releu ? Da. Nu ţin carcasele ? A, ţin ? Foarte bine ! Da. Bună ziua.

Cum mă cheamă ? Ecaterina. Da. Tovarăşa Ecaterina Calistrat.

Camera Sudrigean. Tereza a simţit că a venit cineva şi vrea să meargă să converseze. Bate în perete. Rozica nu răspunde. Bate în uşă, Rozica nu răspunde.

Camera Rădulescu

ALEXANDRU *(care n-a mai auzit nici un zvon în cameră.)* : Ei !

IONEL *(îl priveşte de cîteva clipe)* : Sînt curios ce faci dumneata acolo.

ALEXANDRU *(bonom)* : Eşti curios ? Atunci ai păţit-o. *(Îl ia pe Ionel şi-l pune pe genunchii lui. Studiază împreună.)*

Camera Sudrigean. Se aude un fluierat. Rozica vine în faţă şi nu vede nimic. Deschide geamul lateral. Stelică sare înăuntru pe geam. E mai ferchezuit decît ultima oară.

ROZICA : Eşti nebun ?

STELICĂ : Cine a murit ? Sînt nebun, na ! De mutrişoara dumitale !

ROZICA : Cum poţi să faci aşa ceva ?

STELICĂ : Pst ! Babacu e la bile. *(Cu un aer uşor preocupat.)* Rozico, să mor eu dacă nu-mi place de tine. *(Rozica surîde amuzată.)* Zău, na ! Pe ce vrei tu !

ROZICA : Dacă ţi-ar place n-ai sări pe fereastră.

STELICĂ : Ba aş sări şi pe Caraiman !... Nu-ş cum dracu mă potcovişi aşa cu ochii ăia ai tăi... Ştii cum ? Praf m-ai făcut !

ROZICA *(imitîndu-l, cochet)* : „Sanchi... !"

STELICĂ : Nici un sanchi ! E albastru, Rozico. I s-a făcut lui Stelică de deochi, mă-nţelegi ?

ROZICA : Stinge-ţi cărbuni, c-aveţi destui la combinat.

STELICĂ *(necăjit)* : Ce să stingi ? ! Aş stinge eu ochii ăia care-i ai cu nişte sărutări serioase să nu mai arză aşa... ! Mă furnică tot cînd mă gîndesc la tine, auzi ! ? *(A părăsit tonul de şagă, şi acum pare cu adevărat muncit.)*

ROZICA *(rîzînd)* : Dă cu apă rece.

STELICĂ *(înciudat)*: Fiţi-ar mutra să-ţi fie ! Cu apă rece, ai ? Uite, zău, cum vine seara mă ia cu un oftat şi ooftez !... Ba ieri mă dusei şi la infirmerie, zic : dă-mi ceva să nu mai oftez că p-ormă zic neastelienii că am tignafes.

ROZICA *(rîzînd tot mai tare)* : Şi ce ţi-a dat ?

STELICĂ : Ce să dea ei dacă tu nu dai... nici doi bani pe mine ? Ah, şi cînd îţi văd mîinile alea, pînă la umăr... Să-ţi pui mîneci, te rog eu. Vrei să fac temperatură ?

ROZICA *(la fel)* : Îţi trece.

STELICĂ : Bine-ar fi, zău. Păcat de mine să mă topesc aşa... *(Cu implorare şi ameninţare.)* Rozico ! M-auzi tu ! ? *(Dintr-un salt e lîngă ea, o cuprinde pe după umăr.)* Ce vrei să fac pentru tine, ia ! Spune-mi şi fac ce vrei tu, să-nnebunesc.

ROZICA *(la fel)* : Să mă laşi.

STELICĂ *(cu dezolare)* : Păi, ce, pot ? Te ţin, ştii cum ? Cum ţine cofrajul cimentul, de jur împrejur. *(Îi sărută umerii.)*

ROZICA *(îl îndepărtează rîzînd)* : Da' ce, aşa face cofrajul cu cimentul la voi ?

STELICĂ *(cu oarecare candoare)* : Tu, sînt curat pe mînă !... Te-aş mîngîia niţel. Toată ziua piatră şi piatră... Şi tu eşti piatră, auzi, da' măcar eşti mai netedă... Nu te mai hlizi aşa, că tot aia e. De mine rîzi ? Păi să nu mă iau de guriţa ta aia roşie, spune ? *(Vrea să pună mîna iar, Rozica fuge după masă.)* Te găsesc eu, Rozico, n-ai grijă. D-aici nu mai scăpăm niciunul. *(Fuge puţin după ea.)*

ROZICA *(rîzînd, puţin speriată, puţin provocatoare)* : Ce doreşti ?

STELICĂ : Mult mă mai învîrţi aşa ?

ROZICA : Eu te învîrt ?

STELICĂ *(oprindu-se)* : Ziua se-nvîrte turnul ăla cu mine, numai cînd mă gîndesc c-aş putea să...

ROZICA *(oprindu-se şi ea, cu zîmbetul în ochi)* : Să ce ?

STELICĂ *(face un salt, a prins-o. Ea rîde nestăpînit, apoi tace brusc şi-l priveşte cu ochii ficşi. El, mai surd.)* Tu !... Stelică nu-i golan, să ştii. În chestii d-astea măndel e mormînt, nu s-a pomenit. Ai cuvîntul meu.

ROZICA *(rîzînd iar, dar mai încet)* : Stelică, lasă-mă-n pace...

STELICĂ *(privind-o puţin tragic în ochi)* : Hai că mă placi şi tu, ce ! Dacă nu m-ai place şi tu... m-aş lipsi de toate.

ROZICA : Eşti aşa de comic ! *(Iese din strînsoarea lui.)*

STELICĂ *(încordat)* : Tu, de ce faci pe nebuna cu mine ? Mă iei de şmecheros ? N-oi mai fi văzut ca mine te pomeneşti. Ei fi bună de călugăriţă... *(Iscoditor.)* Ce zici ?

ROZICA *(rîzînd nervos)* : Treaba mea.

STELICĂ : Şi a lui Radu, nu ? Nu erai tu cu Radu astă toamnă ? Nu te-a făcut ăla toate balurile şi toate pînzele din Hunedoara. Zi că nu !
ROZICA *(sfidătoare)* : Şi ce ?
STELICĂ *(cu neîncredere)* : Şi nu s-o fi legat de tine, huiduma naibii, c-o fi fost sec ?!...
ROZICA *(cu acelaşi rîs)* : Poate că s-a legat.
STELICĂ *(cu imputare)* : Vezi tu ? Şi cu mine ce ai, fato ? Pe mine de ce nu mă vrei, tu ?
ROZICA *(oprindu-se din rîs, îl priveşte fix, ciudat)* : Cu tine ?...
STELICĂ : Ce-s mai urît ca Radu ? Oi fi mai fleţ ca el, ai ? Că stau să mă uit la tine cum te sclifoseşti. *(Vibrînd.)* Că mă uit la tine ca la o icoană, ai, de prost ce sînt. Ce-oi fi zicînd tu acuma : mă da' prost e, uite cum stă şi se uită. Şi mie mi se rup mîinile după tine... şi tremur tot... *(O apucă ; mirat.)* Uite că tremuri şi tu ! *(Mic spasm de rîs ţîşnit la Rozica.)* Păi atunci de ce, spune ! De ce mă-nnebuneşti aşa ? *(Hotărîndu-se.)* Tu, să ştiu că stau 10 ani la răcoare şi nu te las ! *(O trage spre divan. Rozica începe să plîngă. Stelică se opreşte descumpănit.)* Ce-i tu ? Spune. Vorbeşte ! Rozico ! De ce te uiţi aşa la mine ? Ce ţi-am făcut ? Ce, eu nu-s ca alţii ? Nu ? *(Vede ceva în ochii plînşi ai fetei.)* Da cum sînt ? Da cum sînt, tu ? *(Cu teamă.)* Da cum sînt, tu ? *(Cu bucurie).* Da cum sînt, tu ?!! *(Începe s-o sărute nebun şi Rozica, încă plîngînd, iese în camera cealaltă, lăsîndu-l pe Stelică singur.)*

Camera Sădeanu.

VIRGINIA *(puţin nesigur)* : Intră.
(Intră Petre Urlea, priveşte camera şi înfăţişarea nouă a Virginiei.) Ia loc te rog. *(Se aşază amîndoi. Tac o clipă stingheriţi.)* Se încălzeşte afară.
URLEA : Da. E timp bun pentru semănat.
VIRGINIA : Cînd am fost la Călan, am văzut cîmpurile. Sînt frumoase.
URLEA : Tovarăşă Sădeanu, mie mi s-o părut ceva. Ori c-am auzit, nu ştiu dacă e drept. *(Scurtă încordare.)* Nu te-ai gîndit dumneata să candidezi pentru Partid ?
VIRGINIA *(cu o surpriză bucuroasă)* : Să candidez eu pentru Partid ?
URLEA : Spune adevărat !
VIRGINIA : Cum să-ţi spun ?... M-ai luat foarte direct, tovarăşe Urlea. Vrei să-mi afli toate gîndurile.
URLEA : Dumneata eşti o fiinţă muncitoare şi conştientă. Eu de cîţiva ani te văd pe dumneata tot aşa. Dumneata ne-ai ajutat, dintre funcţionari, cel mai mult, în ultima vreme, mai ales.
VIRGINIA : Era normal...
URLEA : Nu toţi înţeleg la fel. Aşa că dacă ai fi vrut să ne propui, ne-am gîndit că poate n-ar fi...
VIRGINIA : Cine s-a gîndit ?
URLEA : Eu *(Scurtă pauză.)* M-am cugetat că ar fi bine să fii mai aproape de noi.
VIRGINIA *(încercînd să priceapă intenţia)* : Mai aproape de... *(Îl priveşte cu oarecare insistenţă.)*
URLEA : Da.
VIRGINIA : Asta... au spus-o tovarăşii ?
URLEA : Nu. Ei te cunosc mai puţin. Eu te cunosc mai bine.
VIRGINIA *(cu un ghimpe de cochetărie)* : Mă-ntreb cît de bine mă cunoşti, tovarăşe Urlea. O femeie e, în general, destul de greu de cunoscut. Dumneata, deşi stai în vecini toată ziua, eşti preocupat de alte lucruri. În general, toţi sîntem preocupaţi.
URLEA : Totuşi, trebuie să ne facem timp să vedem şi oamenii dimprejurul nostru.
VIRGINIA : Şi dumneata... ţi-ai făcut timp ?... Vorbesc în ceea ce mă priveşte pe mine.
URLEA *(liniştit)* : Da, tovarăşă Sădeanu. De multe ori.
VIRGINIA : Atunci... dumneata ştii care-i situaţia la noi. Nu crezi că situaţia asta e un obstacol pentru a deveni candidat de Partid ?
URLEA : Vorbiţi de tovarăşul avocat ? Poate că nici el nu-i un om rău.
VIRGINIA *(muşcîndu-şi buzele)* : Da, nu-i un om rău...
URLEA : În orice caz, văd că nu v-a influenţat cu nimic.
VIRGINIA *(scapă un cuvînt)* : Dimpotrivă.
URLEA *(atent)* : Cum, dimpotrivă ?
VIRGINIA : Vreau să spun, îl influenţez eu pe el. *(A reparat.)*
URLEA : Poate că-l vom putea schimba şi mai bine cînd veţi avea o legătură mai mare cu noi.
VIRGINIA : Tovarăşe Urlea, să vorbim deschis : — da, e adevărat, eu doresc să intru în Partid, pentru a avea o familie mai solidă decît a mea.
URLEA : Ştiu, tovarăşă Sădeanu. Tocmai aşa m-am gîndit şi eu.

VIRGINIA : Îți sînt deci recunoscătoare pentru că ai venit să mă întrebi, să mă faci să-mi clarific propriile mele intenții. Dar sînt alte două lucruri care trebuie descurcate înainte.
URLEA : Soțul.
VIRGINIA *(nu răspunde imediat. Apoi, cu o sforțare)* : Cu soțul dacă-mi dau osteneala, aș putea să mă înțeleg destul de bine... Cu toate că are slăbiciunile lui... ca orice om...
URLEA *(cu o privire puțin ironică)* : Mă rog. *(Apoi cald, omenește.)* Deși... mie ați putea să-mi spuneți...
VIRGINIA *(repede)* : Ba tocmai dumitale nu pot să-ți spun.
URLEA : De ce ? Fiindcă sînt în Biroul organizației de bază ?
VIRGINIA *(privindu-l într-un anumit fel)* : Nu. Nu pentru asta. *(Vorbind parcă în principiu.)* În general, despărțirea e treaba cea mai ușoară. Dar ce rezolvă ? Spune și dumneata.
URLEA : Și al doilea lucru ?
VIRGINIA : Al doilea e că nu știu dacă toți tovarășii din organizație gîndesc la fel ca dumneata despre mine.
URLEA : Crezi că eu gîndesc despre dumneata într-un fel aparte ?
VIRGINIA : Mi-e teamă că da...
URLEA : Crezi că dumneata n-ai avea meritele pe care eu ți le văd ?
VIRGINIA : Cred că dumneata ai fi dispus să-mi vezi și merite pe care poate că nu le am.
URLEA : Și lucrul acesta te-ar supăra tovarășă Sădeanu ?
VIRGINIA : Pentru dumneata mai mult decît pentru mine.
URLEA : Înțeleg. Crezi că sînt puțin neprincipial cu dumneata. Nu-i așa ?
VIRGINIA : Eu n-am dreptul să te judec.
URLEA *(luînd o hotărîre bruscă)* : În schimb, tovarășii din organizația de bază au dreptul. Și ei mă vor judeca dacă am greșit.
VIRGINIA : Nu-mi închipui că vei fi în stare să mergi să le spui.
URLEA : Așa de puțin mă cunoști ? Le voi spune totul în prima ședință. Îți mulțumesc că mi-ai atras atenția.
VIRGINIA : Și eu îți mulțumesc tovarășe Urlea că ai înțeles. E mai bine așa.
URLEA *(privind-o serios)* : Sînt sigur totuși că n-am greșit. Noroc, tovarășă Sădeanu !
VIRGINIA *(ezită o clipă, apoi bate palma)* : Noroc !

Camera Urlea.

De o clipă s-a întors din oraș Vica și Gavrilaș, băiatul cel mic. Petre Urlea îi găsește acasă.

URLEA *(cu o oarecare exaltare)* : Ați venit ? *(Gavrilaș se suie în brațe la tatăl său.)* Ce-i nou ?
VICA : Nimic. Am tîrguit. Ionel, unde-i ? *(Urlea arată la Rădulescu.)* Tu, Petre, o să fie bine !
URLEA *(puțin descumpănit)* : De ce ?
VICA : Am eu semnele mele. Toată ziua mi s-a bătut ochiul drept.
URLEA : Cu ce-o să fie bine ?
VICA : Nu știu.
URLEA : Cu cocsul ? Apoi cum să nu fie bine că am ajuns aproape de 290 ?
VICA : Vezi ?
URLEA : Văd, și știu c-au muncit oamenii toți, cît au putut !
VICA : De aceea, mi se bătu.
URLEA : N-auzi tu, că-i tot una ? Iese că trudim, și-i bine pentru că muncim și sîntem oameni.
VICA : Da, da, s-a întîmplat ceva bine. Ori se întîmplă.
URLEA *(tulburat)* : Acum ? *(Vica dă din cap. Urlea strigă.)* Tu, s-a întîmplat c-am vrut noi așa ! Din țăria noastră s-a întîmplat, nu din ochiul tău.
VICA : Cum e, numai să fie bine !
URLEA *(o cuprinde, și o sărută. Vica se miră)* : Ce-i, nu ți s-a bătut ochiul că te țuc astăzi ?

După ce s-a auzit mașina au intrat simultan, fiecare la el, inginerul Calistrat și Teodor Frențiu. Inginerul e obosit, tras, dar Frențiu e alb și descompus la față ca un om beat. Nu trece nici un minut și dinspre Frențiu se aud lamentările tot mai tari ale Terezei.

Camera Frențiu.

TEREZA *(sărind)* : Vai de mine, Todoruț, da ce-i cu tine ? Uite-l c-abia se ține în picioare. Măi Todoruț ! Ce ai, dragul bunii ?
TEODOR *(slab)* : Nimic...
TEREZA : Dară nimic, că ești alb ca peretele. Să-ți dau să mînci ?
TEODOR *(clătinîndu-se)* : Nu-mi trebuie.
TEREZA : Tolvai ! D-apoi, te-ai îmbătat ori ce ? *(Teodor se reazămă de pat, să se culce.)* Mă copile ! Ești beat de cap ? Spune ! *(Îl zgîlțîie.)* Spune ! Tolvai, că-i ca mort.

TEODOR *(slab)*: Lasă-mă...
TEREZA *(ajutîndu-l să se suie în pat, îl descalță)*: Vai de mine, da unde te îmbătași așa, ca porcu? Băga-s-ar dracu în vinarsul lor! Uite că nici nu mai mișcă! *(Strigă tare.)* Tolvai! *(E disperată.)* Tolvai, veniți! Doamnă! Hallo! *(Inginerul care apucase să se dezbrace își pune ceva pe el și vine cu Rina. De sus coboară Urlea, de la Sudrigean Stelică împinge ușa și năvălește.)* Veniți că moare pruncul meu!
VLADIMIR: Ce s-a întîmplat?
TEREZA: Iacă moare, mînce-l mama, acuma cînd am putut să plecăm de aici că avem bani. Ia! Oare ce-o fi băut? Chemați doctorul! *(Între timp, Alexandru Rădulescu constatînd că Ionel a adormit la el în brațe, l-a pus pe divan și a coborît și el.)*
VLADIMIR: N-a băut nimic. E amețit.
TEREZA: D-apoi ce amețeala dracului îi asta?
ALEXANDRU: Gaz de cocs.
VLADIMIR: Exact: S-a spart o țeavă la cocserie și au reparat-o sub presiune.
RINA: Cum, sub presiune?
VLADIMIR: Sub țîșnitura de apă și gaz, să nu strice șarja. S-au pus în flanc, toată echipa, și au lucrat pe rînd, cît au putut, cu meșterul la urmă. Mi-a spus Corneanu.
TEREZA *(bocind)*: Todoruțul nostru, de ce faci tu de-astea?
RINA *(crispată)*: Și acum ce se întîmplă?
VLADIMIR: Nimic. Doarme. Mîine îl doare puțin capul.
TEREZA: Vai de mine!
ALEXANDRU: N-o să-l doară. *(Pleacă să aducă ceva de la el.)*
RINA: Vai, da' e nemaipomenit.
URLEA: Da ce, tovarășă? Era vorba de o șarjă întreagă. Ce credeți că fac oamenii noștri? Fotea nu s-a opărit la genunchi, în iarnă, că s-a băgat să astupe o conductă cu ulei? Ia întreabă-l! *(Rina se întoarce spre Stelică pe care nu-l luase în seamă.)*
STELICĂ *(ca și cînd n-ar da doi bani pe isprava lui)*: Eh!... *(Lui Urlea mai încet, cu imputare.)* Mucles!
URLEA: Da' tovarășul Calistrat nu s-a băgat de două ori pînă acum în cazanul încins, la termocentrală, să lucreze sub furtunuri cu apă, la 60 grade?...
VLADIMIR *(trecînd repede)*: Lasă. *(Povestește tot despre Frențiu.)* L-am găsit ieșind de la Colțul Roșu. S-au dus toți acolo. Au moțăit. N-au vrut să spună la nimeni.
TEREZA *(mai încet)*: Tolvai, tolvai!
RINA *(între stupoare și admirație)*: Da' sînteți nebuni toți?
TEREZA: Vedeți, doamnă? Vedeți ce-s în stare să facă? Iacă Hunedoara! *(E furioasă.)*
URLEA: Ai dreptate, asta-i Hunedoara. De-aici ies oameni.
ALEXANDRU: Lasă-l să doarmă acum. *(Dînd bătrînei o sticluță.)* Dă-i cîteva picături.
TEREZA: Da' nu i-o fi nimic?
URLEA *(cu un zîmbet în ochi)*: Nu știu. Să discutăm cu sindicatul și utemeul, să vedem. Poate... pică vreo premie!...
TEREZA: Ioi! O, Todoruțul bunii! *(Se duce să-l sărute. Ies toți.)*
STELICĂ *(rămînînd la urmă, ca o ultimă ștampilă)*: Valabil, neamule!

URLEA *(în trecere)*: Da, tovarășă Sădeanu. Frențiu a făcut un gest frumos. N-ai venit să-l ajuți?
VIRGINIA: Dacă ai fost dumneata acolo, e de-ajuns.

Camera Calistrat.

RINA: Cum a fost?
VLADIMIR: Cine?
RINA: Ancheta.
VLADIMIR: Ancheta mea? Bine, cum vrei să fie?
RINA *(binișor)*: Și a mea?
VLADIMIR *(o privește lung)*: Eu nu fac anchete în legătură cu tine. *(Adaugă, mai scăzut.)* Aștept să-mi spui singură.
RINA *(bucuroasă și timidă în același timp)*: Tocmai asta și vreau, Vlad. N-ai nici un motiv să fii neliniștit, nici unul. Pot să-ți spun numai atît: că ai o proastă de nevastă care nu v-a înțeles, pe tine în special. Și nu s-a înțeles nici măcar pe ea, fiindcă bărbatul ei n-a prea ajutat-o pînă acum... *(Sună telefonul. Vladimir ridică greoi sub impresia scurtei confesiuni.)*
RINA: Uzina?
VLADIMIR *(în pîlnie)*: Da, eu. Noroc. *(Rinei.)* Brăteștii. *(În pîlnie.)* Să venim la voi? *(După o scurtă deliberare.)* Bine, venim. Boston, ce boston? A! Bine. *(Închide, cam stingaci.)* Rina, cum sînt pașii la boston?

Camera Sudrigean.

STELICĂ: Tu, Rozico! Ți-a trecut, tu?

ROZICA : Eşti un uricios !
STELICĂ : Bate palma aici !
ROZICA : Acum du-te c-o să vie tata.
STELICĂ : Ei şi ce, sîntem la Brăila să-mi dea cu vaporul în cap ?

Camera Rădulescu.

VICA *(venind să-şi ia copilul adormit)* : Tovarăşe inginer, am pus masa la noi pentru trei persoane.
ALEXANDRU *(foarte impresionat)* : Zău ? *(Neştiind ce să facă să-şi ascundă emoţia ; aferat.)* Uite, afurisitul de nepotu-meu şi-a lăsat aici o sticlă... Eu zic să-i facem analiza.

Camera Sădeanu.

(Claudiu se întoarce din oraş şi îi întinde Virginiei o telegramă.)
VIRGINIA *(o ia tremurînd ; citeşte)* : „Sosesc sîmbătă, ora 10 dimineaţa. Sergiu". *(Priveşte lung pe Claudiu. Încearcă să zîmbească amîndoi.)*

Camera Sudrigean.[1] *Sudrigean intră pe neaşteptate, negru de cocs.*
ROZICA : Vai !
SUDRIGEAN *(lui Stelică, încruntat)* : Nu mai scap eu de tine odată, mă, nici la...
ROZICA : Tată !
SUDRIGEAN : ...nici la cocserie ? Ha, mă ?! Unde mă-ntorc...
STELICĂ *(cu aplomb, încheindu-se la haină)* : Maestre, dă-mi voie să-ţi cer mîna fiicei dumitale Rozalia ! *(Emoţie, perplexitate. Îmbrăţişări.)*

CORTINA

Tabloul final

Cabinetul directorului. Şedinţa întreruptă. Patru şefi de serviciu, Ing. Turturică, Ing. Calistrat, Ing. Rădulescu-Firu, Ing. Stoian, Virginia Sădeanu, Sudrigean, Frenţiu, discută între ei.

CALISTRAT *(Virginiei Sădeanu)* : Ţi-am văzut feciorul, tovarăşă Sădeanu. S-a făcut băiat mare.
VIRGINIA : Da. Şi de cînd a venit, mă înnebuneşte să-i arăt Combinatul. Şi cu ce crezi că vrea să înceapă ? Cu termocentrala. Îi dai voie ?
CALISTRAT : Să vie după masă cu nevastă-mea, să le explic la amîndoi odată.
VIRGINIA : Sergiu spune să-l aducă şi pe taică-său...
CALISTRAT : Foarte bine.

FRENŢIU *(lui Sudrigean)* : Maistore, de ce nu mai zici cîntarea aceea cu „toată lumea îmi zice lotru" ?
SUDRIGEAN : Că prinsei lotrul, bată-l norocul lui !
FRENŢIU : Păcat că n-ai două fete, că mai prindeai unul !
TURTURICĂ *(lui Rădulescu-Firu)* : Tot aia e. Pe noi ne consideră de şcoală veche.
RĂDULESCU-FIRU : Pe noi ? N-aş crede.
TURTURICĂ *(cu dispreţ)* : A, uitasem că dumneata ai o nouă inovaţie.
RĂDULESCU : De cînd am rămas fără un suflet tînăr în casă, încerc să-l suplinesc eu.
TURTURICĂ : Şi reuşeşti ?
RĂDULESCU : Să mă judece alţii. Dumneata eşti de şcoală veche.
VIRGINIA *(lui Rădulescu)* : După cît ştiu, într-o săptămînă trebuie să avem şi cocsul gata.
RĂDULESCU : După datele mele, trebuie să-l avem mai curînd.
DIRECTORUL *(reintră cu Stelică după el)* : Ce-i mă ? Ce te ţii după mine ca puiul după cloşcă ?
STELICĂ : Păi, nu-mi ziserăţi dumneavoastră să viu ?
DIRECTORUL : Cînd, mă ?
STELICĂ : Cînd mi-oi găsi-o. *(La o privire întrebătoare a directorului.)* Nevasta, ce nu mai ştiţi ?
DIRECTORUL : Barem, fainã-i ?
STELICĂ : Gimbi... *(corectîndu-se)* uitaţi-vă niţel la mine. Odată se-nsoară Fotea, de !
DIRECTORUL *(în treacăt)* : Şezi ! *(Ajungînd la masa lui.)* Tovarăşi, continuăm. Poftim, tovarăşe Stoian.
STOIAN *(ridicîndu-se)* : Spuneam : rezultatele bune nu sînt excluse. Dar în momentul de faţă, realitatea e că stocul se termină, importul s-a micşorat şi acest lucru extrem de preţios care e cocsul, „pîinea industriei" cum îi zic oamenii, ameninţă să lipsească cu desăvîrşire.
SUDRIGEAN : N-o să lipsească, o să avem.
STOIAN : Ce avem nu putem întrebuinţa cu folos.
VIRGINIA : De ce vorbeşti, tovarăşe Stoian, astă iarnă era mult mai slab.
TURTURICĂ : Aveam stocul din import. S-a mers cu pic la sigur. ca să zic aşa, reducîndu-se importul fără o analiză judicioasă a ritmului nostru tehnic.
STOIAN : Exact.

---

[1] La premieră scena s-a jucat în faţa casei

UN ȘEF DE SERVICIU : Fiindcă ritmul acesta a fost frînat prin neîncrederea unora.

TURTURICĂ *(protestînd)* : Vorbiți foarte ușor. Asta-i romantism, nu e fapt pozitiv *(proteste, rumoare !)*.

DIRECTORUL *(intervenind)* : Ei, ei ! ... Ei !

TURTURICĂ : Tovarășe director, să spunem lucrurilor pe nume. Nimeni nu contestă că la Hunedoara va fi cocs dur, cîndva. În sensul acesta, facem toți eforturi. Dar cînd ? Și mai ales, avem dreptul ca bazați pe această unică nădejde, să lăsăm o zi, măcar o zi, ce spun eu, o oră, descoperită producția ?

UN ȘEF DE SERVICIU : Dar cine îți spune dumitale că e descoperită ?

TURTURICĂ : Astăzi, poate nu e. Nici mîine. Nici poimîine. Dar într-o săptămînă ? În două ?

CALISTRAT : Tovarășe inginer, judecînd după gazul de cocs pe care îl primesc la termocentrală, îți afirm...

FRENȚIU : Nu după gaz, tovarășe inginer, da' am văzut ultima șarjă, încă noi cu Fotea am bătut piloții. Îs duși oamenii la sundren cu el. Să vă spună tovarășul Firu, dacă mai e așa sfărîmicios ca în săptămîna cealaltă *(Firu neagă din cap)*.

TURTURICĂ *(lui Calistrat)* : Tovarășe inginer astea sînt aspecte răzlețe. Problema e mai complexă și trebuie privită în ansamblul ei.

STELICĂ : Ce ansamblu, suflete, ăsta... tovarășe ? Bagă-ți și dumneata mîna nițel în cocs și o să vezi...

SUDRIGEAN : Mîna ? Noi ne băgarăm inima noastră în el.

STELICĂ : ...și o să vezi cum se face negru și lucios ca... ochii știu eu cui.

DIRECTORUL : Tovarăși, am fost chemat adineauri de Direcția Generală. Am fost întrebat ce cotă de cărbune de Silezia trebuie să planifice pe semestrul doi al anului, pentru Hunedoara. Am răspuns.

TURTURICĂ *(înfierbîntat)* : Ce ai răspuns tovarășe director ?

DIRECTORUL : Am răspuns că oamenii noștri și-au luat angajamentul în cinstea lui 1 Mai...

STOIAN : 1 Mai e peste cîteva zile ! E exclus !

DIRECTORUL *(văzînd pe Urlea și pe Răchițan intrînd cu o bucată de cocs în mînă)* : Ce-i Petre ?

URLEA *(pune cocsul pe birou)* : 300 !

DIRECTORUL : Măăă...

RĂCHIȚAN : Acum venim cu el de la sundren. Așa-i, cum zice.

DIRECTORUL *(strîngînd mîna lui Răchițan)* : Să trăiești, tovarășe Răchițan *(Intră Țîrlea, Biro și Mărcuș.)* Na, cum îi ?

ȚÎRLEA *(cu sufletul la gură)* : V-am adus cocs din cel tare *(Privind dezolat la ceilalți doi)* Ia, au ajuns înaintea noastră. Pe unde ați venit ?

DIRECTORUL *(strîngînd mîinile celorlalți trei, în continuare)* : Bine tovarăși. Vă mulțumesc. Dumneata ești Mărcuș.

MĂRCUȘ : Da, eu mi-s. De unde mă cunoașteți ?

DIRECTORUL : De acum o să vă cunoască toți. Puneți-le pe masă ! *(Ceilalți se înghesuie în jurul cocsarilor, cu interes. Directorul îl îmbrățișează scurt pe Urlea)*.

BIRO *(intrînd cu o bucată de cocs)* : Tovarășe director !

DIRECTORUL : Încă tot mai sînteți, mă ? Na, ad-o încoace. Să trăiești !

MARINA *(intrînd pe ușa cealaltă)* : Tovarășe director, s-a făcut cocs ! *(Vede pe ceilalți. E dezamăgită !)*.

SUDRIGEAN *(arătînd bucățile de pe birou)* : Ia, tovarășe Turturică. privește-l „în ansamblul lui".

STOIAN *(neîncrezător lui Urlea)* : Ați făcut probele ?

URLEA : Toate probele. Și cu cocsul, și cu oamenii : îs tari.

DIRECTORUL *(punînd mîna pe telefon)* : Liniște ! — Cu tovarășul ministru. Tovarășe ministru, avem cocs romînesc la Hunedoara ! La mine pe birou. În cinci ore e la dvs. Vă salut ! *(Se face o mare tăcere)* Măi tovarăși, cum e cu romantismul acela ? Avutam dreptate să mă angajez ori ba ? Ai, Turturică ?

TURTURICĂ *(înclinîndu-se)* : Devreme ce a ieșit... Era totuși un coeficient de...

DIRECTORUL : Ce vrei să zici, că e o întîmplare ?

TURTURICĂ *(insinuant)* : Nu, dar există totuși o margine de improbabilitate în toate...

CALISTRAT *(furios)* : Există și o margine a răbdării, tovarășe inginer.

DIRECTORUL *(făcîndu-i semn lui Calistrat să tacă)* : Există într-adevăr, o margine de improbabilitate. Și aceasta este mentalitatea unor oameni ca d-ta. Dar cu oameni ca ei m-aș putea angaja la orice. Dumneata ce spui tovarășe Stoian ?

STOIAN *(puțin înțepat)* : Văd cu uimire cum ați contat dinainte pe existența unor factori obiectivi.

DIRECTORUL : Am contat și voi conta ! În socialism, entuziasmul e tot-

deauna un factor obiectiv ! Şi cel mai important !

STELICĂ *(spontan)* : Bine !

DIRECTORUL : Eu nu sînt inginer, dar cînd îmi fac socotelile, am dreptul să mă bizui şi pe focul din inima lui Urlea, Răchiţan, Calistrat, şi alţii, şi pe acreala dumitale. Şi faţă de cîţi sînt şi de cum fis ei, află că rezultatul aici la Hunedoara va fi totdeauna pozitiv. *(Mişcare în asistenţă, eventual aplauze.)* Şedinţa s-a terminat, tovarăşi *(Secretarei, fără emfază, ca pe un fapt divers.)* Treci în procesul verbal : rezolvat problema cocsului hunedorean *(Marinei, arătînd spre geam la ziua de afară)* E frumos, deschideţi ferestrele !

— SFÎRŞIT —

Piesa *Ferestre deschise* a văzut pentru prima oară luminile rampei la 21 mai 1959 pe scena Teatrului „C. Nottara" din Bucureşti, în regia lui Horea Popescu şi cu scenografia de Tony Gheorghiu. Din distribuţie au făcut parte:

Titus Lapteş (Directorul) ; Iulian Necşulescu (Vladimir Calistrat) ; Maria Comşa (Rina) ; Andrei Codarcea (Urlea Petre) ; Tatiana Ieckel (Vica) ; Eduard George Carp (Ionel) ; Petre Carp (Gavrilaş) ; Dem. Hagiac (Dr. Alex. Rădulescu-Firu) ; Ion Mîinea (Dinu Rădulescu) ; Corina Constantinescu (Virginia Sădeanu) ; Dinu Ianculescu (Claudiu Sădeanu) ; N. Neamţu-Ottonel (Sudrigean Axente) ; Elena Pop Dan (Rozica) ; Dumitru Furdui (Frenţiu Teodor) ; Ketty Ştefănescu (Schoner Tereza) ; Aurel Cioranu (Stelică Fotea) ; Alexandru Lungu (Cotău Ioan) ; Beatrice Petrescu (Marina); Stroe Atanasiu (Ing. Turturică); T. Focşeneanu (ing. Stoian);Ion Popa Ion (Ioachim Boca); Nicolae Ifrim (Ţîrlea Traian); Marin Constantin (Mărcuş Pavel); N. Niculescu Stere (Biro Gheorghe) ; Ion Anghel (Răchiţan Vasile) ; Romulus Bărbulescu (Clientul) ; Gabi Teodorescu (O martoră); Elena Reder (O persoană din asistenţă la Tribunal); Gina Ardeleanu (Secretarul).

URLEA : Crezi că d-ta n-ai avea meritele pe care eu ţi le văd ?
VIRGINIA : Cred că d-ta ai fi dispus să-mi vezi şi merite pe care poate că nu le am